

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ
ตำบลบึงอ้อ อำเภอขามทะเลสอ
จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวจงกฤษณ์ สกุลชวงค์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

จกสรณ์ สฤตชูวงศ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.วิสิทธิ์ แวสูงเนิน , 180 หน้า

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินับรวมเป้าหมายมาจนน้อยเพียงใด ในด้านปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ด้านการเรียนรู้ ที่ทำให้เกิดกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมายและทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

โดยมีขอบเขตของการประเมินโครงการเฉพาะกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ มิได้เปรียบเทียบกับกองทุนหมู่บ้านอื่น การประเมินใช้วิธีการประเมินเชิงระบบ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชีพิพโมเดล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลคือ กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูล พิจารณาจากวัตถุประสงค์เป็นหลักและยึดแบบรายงาน บร.1-บร.12 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจัดให้เป็นระบบ หมวดหมู่ และสรุปความ การวิเคราะห์ข้อมูลต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ ชาวบ้านและสมาชิกกองทุนฯ มีความเข้าใจในนโยบายกองทุนหมู่บ้าน สามารถปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ และทำให้กองทุนหมู่บ้านเป็นกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้านได้ สมาชิกผู้กู้กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ นำเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านมาพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัว และทำให้การกู้เงินจากแหล่งเงินทุนต่างๆ ลดลง กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ มีความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการกองทุน อย่างมีประสิทธิภาพ ทราบวิธีดำเนินกิจการที่ถูกริธีของผู้กู้โดยพึ่งตนเอง ก่อให้เกิดผลผลิตที่ดี นำมาซึ่งความเข้มแข็งในการทำกิจการของตน ความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านก่อให้เกิด ศักยภาพที่ดี และชุมชนเข้มแข็ง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา จกสรณ์ สฤตชูวงศ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Dr. Wisit

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- ดร. วิศิษฐ์ แวสูงเนิน อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คุณชมพูนุท ศรีภราพิทักษ์ ที่ให้คำแนะนำต่างๆ
- ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

จงกมลรัตน์ สกุลชูวงศ์

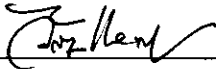

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

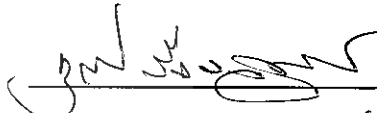
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(คร.วิสิทธิ์ แวสูงเนิน)

กรรมการสอบ

(ผศ.ดร.กuldai จิตวัฒนาหงษ์)

()

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

()

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

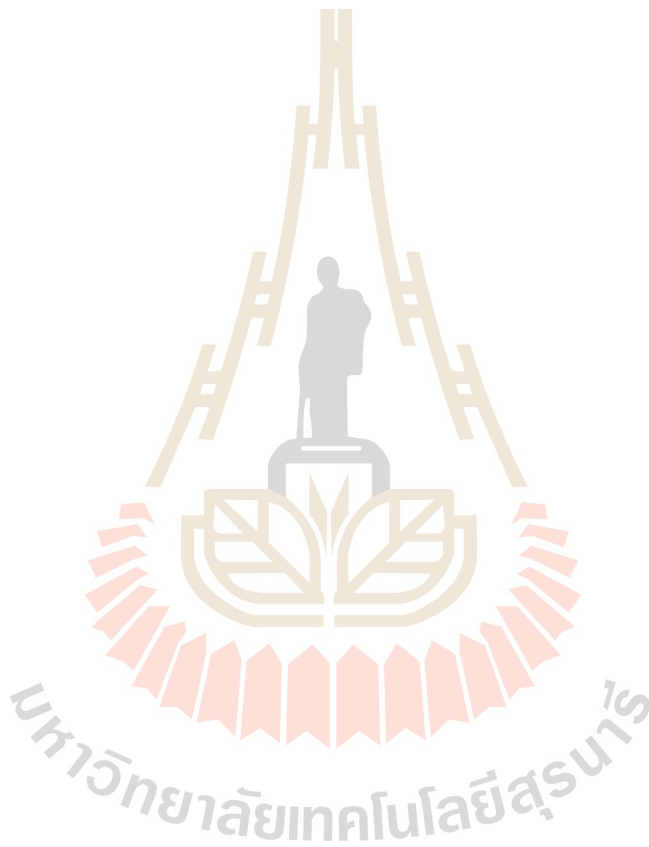
25 ธันวาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
หน้าอำนวยการ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ตอนที่ 1 หลักการและเหตุผล.....	1
ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ.....	2
ตอนที่ 3 กรอบความคิดทฤษฎี.....	3
ตอนที่ 4 วิธีดำเนินการ.....	4
ตอนที่ 5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	5
บทที่ 2 ปรัชญาวัฒนธรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ตอนที่ 1 นโยบายหลักการและวัตถุประสงค์.....	6
ตอนที่ 2 ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	9
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๔.....	9
- ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการ จัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๔.....	12
- ระเบียบกองทุนหมู่บ้านบ้านบึงอ้อ.....	22
ตอนที่ 3 หลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง.....	24
- แบบติดตามการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	24

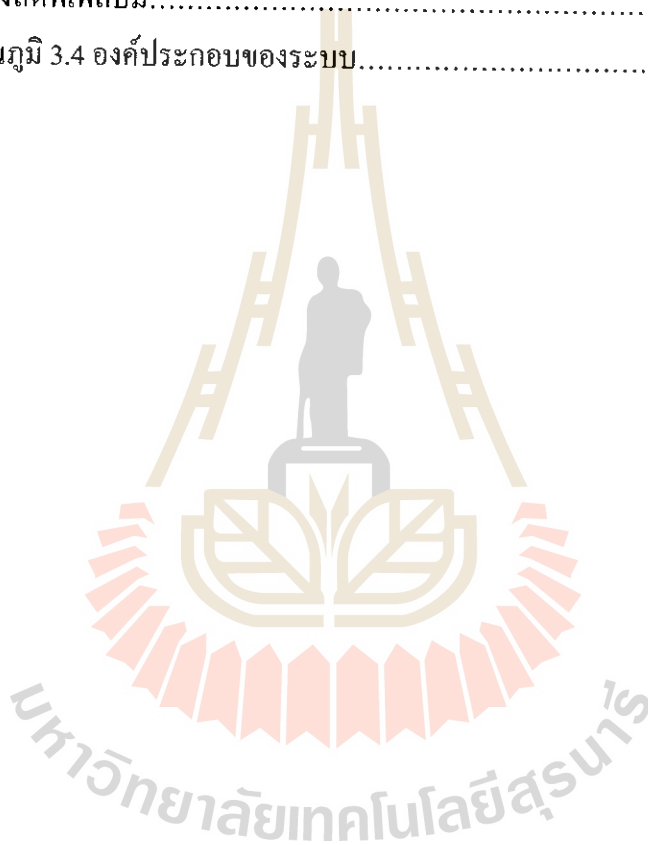
- แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	25
- การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	26
- การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	28
ตอนที่ 4 หลักการประเมินโครงการแบบ CIPP MODEL.....	29
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	33
ตอนที่ 1 วิธีการประเมินโครงการ.....	33
ตอนที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
ตอนที่ 3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	41
- การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าของตัวแปร.....	43
- ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา....	52
- ตัวชี้วัดการประเมินผลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา.....	55
ตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	59
ตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ตอนที่ 7 ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์.....	65
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	66
ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	66
- บริบทระดับประเทศ	66
- บริบทระดับท้องถิ่น.....	76
ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	86
ตอนที่ 3 ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	99
ตอนที่ 4 สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	102
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล.....	107
ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล.....	107

	หน้า
ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ.....	111
บรรณานุกรม.....	112
ภาคผนวก.....	114
ภาคผนวก ก. ระเบียบข้อบังคับ.....	115
ภาคผนวก ข. แบบรายงาน บร.1-บร.12.....	123
ภาคผนวก ค. รูปกิจกรรมกองทุนและสมาชิกกองทุน.....	178

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แผนภูมิ 3.1 เมตริกบรรยายและเมตริกตัดสินคุณค่า.....	34
2. แผนภูมิ 3.2 ประเด็นที่ประเมินและการพิจารณาความสัมพันธ์และความสอดคล้อง.....	35
3. แผนภูมิ 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม.....	36
4. แผนภูมิ 3.4 องค์ประกอบของระบบ.....	37

บทที่ 1

บทนำ

ตอนที่ 1 หลักการและเหตุผล

1. หลักการและเหตุผล

รัฐบาลซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง เป็นกองทุนรวมในระดับชาติเพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเพื่อทุกแห่ง ชุมชนละ 1 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น 74,881 หมู่บ้านและชุมชน เพื่อให้ประชาชนบริหารจัดการกันเอง ภายใต้ปรัชญา การร่วมคิดและดำเนินการโดยกระบวนการประชาสังคม และการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงและบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ให้นำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนของตน

เมื่อหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้รับจัดสรรเงินกองทุนแล้ว เพื่อจะทราบว่ามีโครงการกองทุนหมู่บ้านของแต่ละชุมชนท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นเพียงใด จึงทำให้เกิด การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ เพื่อที่จะทราบข้อมูล ปัญหาอุปสรรคของกองทุนหมู่บ้าน

จะพิจารณาถึงศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ จากกระบวนการดำเนินงาน การจัดการกองทุนหมู่บ้าน การบริหาร การจัดสรรเงินกู้ แก่สมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน การดำเนินธุรกิจของผู้กู้ และสิ่งต่างๆ โดยรวมของหมู่บ้านในด้านความเข้มแข็งของชุมชน ที่จะบ่งชี้ให้เห็นถึงอนาคตของกองทุนหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

2.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

2.1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

2.1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย

2.3 เพื่อทราบการเรียนรู้ ที่ทำให้เกิดกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมายและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตอนที่ 3 กรอบความคิดทฤษฎี

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ในแนวคิดและรูปแบบการประเมิน ดังนี้

แนวคิดและรูปแบบการประเมินเอง ไทเลอร์ ได้กล่าวถึง การประเมิน คือการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้และสรุปการประเมินโครงการว่าเกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการควรพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุปมากกว่าการประเมินความก้าวหน้า

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ สกริฟเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ โพรวัต ได้กล่าวถึง การประเมินว่าเป็นการกำหนดเกณฑ์ มาตรฐาน และการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ เปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพ

การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจซึ่งเป็นที่มาของการกำหนด ชื่อของรูปแบบการประเมินว่ารูปแบบการประเมินว่ารูปแบบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ซึ่งการทำ การวิจัยเรื่องนี้ อิงทฤษฎีความคิดเชิงระบบ ที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” เป็นเครื่องมือในการศึกษา และวิเคราะห์

ซีพีพีโมเดล (CIPP Model) มีอักษรย่อดังนี้ อักษรย่อมีความหมาย ดังนี้

- C ย่อมาจาก Context การประเมินสถานะแวดล้อม คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Input การประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Process กระบวนการ คือกระบวนการของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Product ผลผลิตที่เกิดขึ้น คือผลผลิตของหน่วยระบบ

ตอนที่ 4 วิธีดำเนินการ

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. กำหนดและศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการทราบที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนดให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้ชีพโมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวชี้วัดตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

2. เลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือประชากรในหมู่บ้านบึงอ้อ ตำบลบึงอ้อ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง มีทั้ง การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3. เก็บรวบรวมข้อมูล จะเก็บรวบรวมทั้งจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ, แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยชดจากแบบรายงาน บร. 1 - บร. 12 เก็บข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และใช้ข้อมูลมือสอง คือจปฐ(ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน) กชช 2 ก (พัฒนาคุณภาพชีวิต) เอกสารจากสถานีอนามัย ,แผนพัฒนาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประเภทของข้อมูลเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

4. แยกประเภทของข้อมูลตามตัวชี้วัด ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ นำมาจัดแยกประเภทให้ตรงตามข้อมูล และนำมากำหนดตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ และจำแนกตามลักษณะของข้อมูลที่ได้รับ ได้แก่ ตัวชี้วัดด้านกายภาพ, ตัวชี้วัดด้านคุณลักษณะ

5. วิเคราะห์ข้อมูลและการนำไปใช้ จะวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ตอบประเด็นคำถามโดยจะต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การนำข้อมูลไปใช้ เลือกข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิหรือทุติยภูมิ พิจารณาจากวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความครอบคลุมทุกประเด็นตามตัวชี้วัดที่จะสามารถนำมาใช้ตอบคำถามของประเด็นต้องการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษารั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

- 1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯ
- 3) ได้ทราบความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านฯ และแนวทางการวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
- 4) ได้ทราบและมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ การพึ่งพาตนเอง ในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน ว่าเข้มแข็งเพียงใด

บทที่ 2

ปฏิทัศน์วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้คณะกรรมการมีแนวทางในการปฏิบัติ โดยกำหนดนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีความสอดคล้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 1 นโยบายหลักการและวัตถุประสงค์

1. นโยบายหลักการและวัตถุประสงค์

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.1.1 ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง
- 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้คือขโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบ

กุม ดูแลตนเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคาร หมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

2) จัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

3) การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและจัดการกองทุน

4) การติดตามและการประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเองเพื่อความโปร่งใสมีประสิทธิภาพ

1.2.1 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคืออะไร

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ กองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลโดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยแบ่งออกเป็น ๒ ระดับกองทุน คือ

1) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นกองทุนรวมในระดับชาติเพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อเริ่มก่อตั้งจะได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หมู่บ้านและชุมชนเมืองละประมาณ ๑ ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองบริหารจัดการกันเอง

1.3 วัตถุประสงค์

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ตอนที่ 2 ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๔๔

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 “

ข้อ 2 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือ ซึ่งขัดหรือขัดแย้งระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“**คณะกรรมการ**” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“**กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“**กองทุน**” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“**หมู่บ้าน**” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“**ชุมชนเมือง**” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“**สำนักงาน**” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ข้อ 6 ให้ใช้ระเบียบนี้แทนระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน มีผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ, เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 4 คน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้เมื่อครบกำหนดตามวาระ หากยังไม่มีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1) ตาย

- 2) ลาออก
- 3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีการประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
- 2) กำหนดแผนการจัดการเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 4) กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางในการบริหารงานกองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบ
- 8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ
- 10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะทางการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะอนุกรรมการ ต้องมีการประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน

กรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เข้าประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเข้าประชุมและ ค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- 6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 7) พิจารณาเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- 8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล ในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ทั้งนี้ การจะกำหนดว่าชุมชนใดเป็นชุมชนเมืองให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“คณะกรรมการระดับศูนย์” หมายความว่า คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

“คณะกรรมการระดับจังหวัด” หมายความว่า คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร

“คณะกรรมการระดับอำเภอ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอหรือเขต

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองต่างๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

“กรรมการกองทุน” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือกรรมการในคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“ธนาคาร” หมายความว่า ธนาคารมีคณะกรรมการกำหนดให้บริการจัดการกองทุน

“ครัวเรือน” หมายความว่า ครอบครัวตามทะเบียนบ้าน อันประกอบด้วยบิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ญาติพี่น้อง เป็นต้น อยู่รวมกัน

“หัวหน้าครัวเรือน” หมายความว่า ผู้มีชื่อเป็นเจ้าบ้านตามทะเบียนบ้าน

“ผู้แทนครัวเรือน” หมายความว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือบุคคลในครัวเรือน ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนมอบหมายให้เป็นผู้แทนครัวเรือน

“หุ้น” หมายความว่า การออมทรัพย์ในรูปแบบหนึ่ง โดยมูลค่าของหุ้นให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด

“เงินฝากตั้งอะ” หมายความว่า เงินที่สมาชิกตกลงที่จะฝากหรือออมไว้กับกองทุนตามแต่จะตกลงกัน โดยให้ถือว่าเงินออมเป็นเงินสะสม และจะถอนหรือปิดบัญชีได้ ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกเป็นสมาชิกตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

“เงินรับฝาก” หมายความว่า เงินรับฝากประเภทต่างๆ นอกเหนือจากเงินออมตามที่กองทุนกำหนด

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกของกองทุน

“ที่ประชุมสมาชิก” หมายความว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีหรือที่ประชุมใหญ่วิสามัญข้อ 4 ให้ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และปัญญาของตนเอง
- 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

ข้อ 6 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

และสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ข้อ 7 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- 1) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้
- 2) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- 3) เงินกู้ยืม
- 4) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากกองทุน
- 5) เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอื่นใด

ข้อ 8 ให้คณะกรรมการเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับธนาคาร เพื่อสำรองจ่ายและเตรียมจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ธนาคาร โอนเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองตามคำสั่งจ่ายของคณะกรรมการ

ข้อ 9 ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ไปยังบัญชีกองทุนหมู่บ้านและบัญชีกองทุนชุมชนเมือง บัญชีละ หนึ่งล้านบาท ภายในระยะเวลา สามสิบวัน นับแต่วันที่ ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

ข้อ 10 ในการอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือบัญชีกองทุนชุมชนเมือง ให้คณะกรรมการพิจารณาในหลักการ ดังนี้

- 1) ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง รวมทั้งการแสดงออกอย่างชัดเจนซึ่งความพร้อมในการเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุน
- 2) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เป็นความพร้อมของบุคคล ด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 3) และกองทุนทางสังคมหรือกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น
- 4) การมีระบบการตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก และมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อ 11 คณะกรรมการมีอำนาจระงับการจ่ายเงินจากบัญชีกองทุน หรือให้กองทุนขาดใช้หรือให้ส่งคืนเงินในกรณีที่กองทุนเบิกจ่ายไปแล้วอันเนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด หรือกระทำอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 12 ให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุนประกอบด้วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นรองประธาน ผู้แทนจากสำนักนายกรัฐมนตรีที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนจากสำนักงาน เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 13 คณะอนุกรรมการสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1) กำหนดแผนปฏิรูปการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามแนวทางให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

2) สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการแก่กองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

3) นурณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรมและงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของกองทุน

4) ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับกองทุนตามแผนงาน โครงการของรัฐซึ่งมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุน เพื่อเอื้ออำนวยให้กลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน สามารถรวบรวมกองทุนอื่นกับกองทุนได้ตามวัตถุประสงค์

5) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุน

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 14 ให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัดเป็นรองประธาน ผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนจำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน เป็นอนุกรรมการ และพัฒนากรจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 15 ให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1) รับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

2) ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน ซึ่งผ่านการประเมินของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับชุมชนตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

3) สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

5) ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกองทุนในจังหวัด

6) จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่างๆในจังหวัดเพื่อเผยแพร่

7) รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้ คณะกรรมการทราบตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

8) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่คณะกรรมการสนับสนุนมอบหมาย

ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขต เป็นประธานแล้วแต่กรณี ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนและอื่นๆ จำนวนไม่น้อยกว่า เจ็ดคนแต่ไม่เกินเก้าคน เป็นอนุกรรมการ

คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอมีหน้าที่ประสานความร่วมมือ สนับสนุนระดับการเตรียมความพร้อม สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง สนับสนุนและติดตามการดำเนินกิจกรรมของกองทุน และปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมาย

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 16 ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน จำนวน สิบห้าคน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิก

หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกกรรมการกองทุนนั้นให้คณะกรรมการกองทุนออกข้อบังคับกองทุนตามมติของที่ประชุมสมาชิก

ข้อ 17 กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

1) เป็นผู้มิใช่อยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์

3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนันและไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินยกเว้นฐานความผิดทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก

7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

8) ไม่เป็นผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9) ไม่เป็นผู้เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อ 18 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1) บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน

2) ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

3) รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิกทั้งที่เป็นกลุ่มองค์กรชุมชนหรือปัจเจกบุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

4) สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หรือชุมชนเมืองนั้น

5) พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6) ทำนิตกรรมสัญญา หรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน

7) จัดหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนดหรือได้ตกลงกัน หรือตามที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอ และจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

8) จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน หรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการคืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

ข้อ 19 กรรมการกองทุนมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสองปี และให้คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายในระยะเวลาสามสิบวัน

ข้อ 20 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1) ตาย

2) ลาออก

3) คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวน

กรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

4) ที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้ง

หมด

5) มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 17 (4) (5) (6) และ(7)

6) คณะกรรมการให้ออก เนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 17

ข้อ 21 ให้คณะกรรมการกองทุนเลือกกรรมการด้วยกันเป็นประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เภรัณูฎีกกองทุน และเลขานุการกองทุน

ข้อ 22 การประชุมคณะกรรมการกองทุนต้องมีกรรมการมาประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น จึงจะเป็นองค์ประชุม

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

ข้อ 23 กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง อาจประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ

2) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน

3) เงินกู้ยืม

4) ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน

5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก

6) เงินค่าหุ้น

7) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

8) เงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

ข้อ 24 สมาชิกกองทุนประกอบด้วยบุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุน

การรับสมัครสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 25 คณะกรรมการกองทุนสามารถกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุน ให้สมาชิกถือหุ้นของกองทุนหรือมีเงินฝากสัจจะไว้ที่กองทุน

ในการชำระค่าหุ้น สมาชิกอาจชำระเป็นเงิน ทรัพย์สิน หรือแรงงานตามหลักเกณฑ์และวิธี
ที่กองทุนกำหนด

ข้อ 26 ให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในกำหนด
ระยะเวลาสิบห้าวัน นับจากวันที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

วิธีการในการเรียกประชุมให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด โดยคำนึงถึงจารีตประเพณีของ
หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ข้อ 27 นอกจากการประชุมใหญ่สามัญประจำปีแล้ว คณะกรรมการกองทุนอาจเรียก
ประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้ เมื่อมีเหตุที่ต้องขอมติหรือขอความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกตาม
ระเบียบนี้ หรือเมื่อคณะกรรมการกองทุนจะเห็นสมควร

ข้อ 28 ในการประชุมสมาชิกต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก
ทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

สมาชิกจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้บุคคลอื่นมาประชุมแทนตนก็ได้ การประชุมคราว
ใดมีสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม ให้นัดประชุมอีกครั้งหนึ่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันนัด
ประชุมครั้งแรก

ข้อ 29 สมาชิกคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้
ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้
ถือเสียงข้างมาก

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 30 สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ยืมเงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์
ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกอง
ทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่น
บาท

การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

ข้อ 32 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน
ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไข
และรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้กู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ข้อ 33 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือทรัพย์สิน
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 34 ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้
อัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความ
เหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้
ชำระแล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน
สัญญาขี้มเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบ หรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่าง
แน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

ข้อ 37 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ขี้มเงินหรือเมื่อมีหลัก
ฐานอันควรเชื่อถือได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร
ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่
ค้างชำระคืนเต็มจำนวน ได้โดยทันที และห้ามสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

ข้อ 38 ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะ
กรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ รวมทั้งจัดให้ทำสรุปผล
การดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ข้อ 39 ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำงบรายงานการเงินตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด
และส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการกำหนดภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของ
ทุกปี และให้บันทึกรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุน พร้อมทั้งจัดพิมพ์เผยแพร่
ต่อสมาชิกและสาธารณชน

ข้อ 40 การจัดสรรกำไรสุทธิ เมื่อสิ้นปีทางบัญชีหากปรากฏว่าปีใดมีกำไรสุทธิคณะ
กรรมการกองทุนสามารถนำกำไรสุทธิมิจัดสรรตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

ข้อ 41 ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนใน
หมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุน
โดยมีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้
การคัดเลือกสรรคดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของ
ครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ทั้งนี้ หัวหน้าครัวเรือนอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุม
แทนได้

เมื่อที่ประชุมกำหนดวิธีการเลือกเสร็จแล้ว ให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน ตลอดจน
คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอสนับสนุนให้เลือกคณะกรรมการกองทุนเป็นไปตามมติ
ของเวทีชาวบ้าน

ข้อ 42 เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการกองทุนเข้าดำรงตำแหน่ง
ให้กรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมด

ข้อ 43 คณะกรรมการกองทุนต้องดำเนินการยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะ
กรรมการหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ และเปิดบัญชีเงินฝากของคณะ
กรรมการกองทุนให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันหลังจากได้รับเลือก

ข้อ 44 ให้คณะกรรมการกองทุนเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ภายใต้ชื่อบัญชี “กองทุนหมู่บ้าน
บ้าน (ชื่อบ้าน..... หมู่ที่..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....)” ไว้กับธนาคาร เพื่อรับโอนเงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ

ข้อ 45 ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินการ
ตามระเบียบนี้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

2.3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านบ้านบึงอ้อ

1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านบ้านบึงอ้อ ”

2. ที่ตั้งของกองทุนเลขที่ 144 หมู่ 1 ตำบลบึงอ้อ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

30280

3. ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 18 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2544

4. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนมีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ
- 3) เพื่อให้บริการแก่สมาชิก
- 4) เพื่อพัฒนาจิตใจ สมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 - เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 - เป็นคนไม่มัวเมาอบาขมุข
 - เป็นคนรู้จักสามัคคี
- 5) เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
 - เป็นคนเก่งคิดคิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 - เป็นคนเก่งงาน ขยันการทำงานและมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
 - เป็นคนเก่งคนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกๆ คน

5. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- 1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
 - 2) เงินกู้ยืม
 - 3) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
 - 4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 - 5) เงินฝากสัจจะ
 - 6) เงินค่าหุ้น
 - 7) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
 - 8) เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุน ได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอื่นใด
6. คุณสมบัติของสมาชิก

1) เป็นผู้ที่พำนักหรืออาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน

2) เป็นผู้ที่มิมีสัญชาติจาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

3) เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าร่วมเป็นสมาชิก

5) อดทน เสียสละ เห็นแก่กองทุนเป็นสำคัญ

6) มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินห้าสิบหุ้น

7. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

- ยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้ เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถ

สมัครเป็นสมาชิก ได้ทั้ง ในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

- คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก โดยชอบธรรม

- เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติ แล้วเห็นสมควรรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิก

แล้ว บุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ ได้รับเข้า

8. สมาชิกขาดหรือพ้นจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) ตาย

2) ลาออกและได้รับอนุญาตให้ลาออกจากกรรมการกองทุน

3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้เข้าร่วมประชุม

5) จงใจฝ่าฝืนกฎระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ

หรือความร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าประการใดๆ

6) จงใจปิดความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

8) มีลักษณะและหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับคุณสมบัติของสมาชิก

หรือสมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใดๆกับกองทุนทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกัน อาจขอลาออกจากกรรมการเป็นสมาชิกของกองทุนได้โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดจากสมาชิกภายในวันที่คณะกรรมการกองทุนดำเนินการอนุญาต

(ภาคผนวก ก.)

ตอนที่ 3 หลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. หลักเกณฑ์และแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.1 แบบติดตามการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ จะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

- 1) จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการทั้งชายหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน
- 2) องค์กรประชุมของเวทีชาวบ้าน คือจำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ประชาชนร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกดำเนินไปด้วยความโปร่งใสบริสุทธิ์ ยุติธรรม

คุณสมบัติของคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 1) เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนไม่น้อยกว่า 2 ปี
- 2) เป็นผู้มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
- 3) เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ มีส่วนร่วมในกิจการของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและค้ำประกันในระบอบประชาธิปไตย
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- 8) ไม่เป็นผู้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
- 9) ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง

การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1) จัดทำแบบทะเบียนตามแบบ กทบ2.ซึ่งขอรับแบบจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

2) ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน

3) เปิดบัญชีธนาคาร
การประเมินความพร้อมของกองทุน
เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้วคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- 4) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- 7) การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

ข้อ 30 สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ยืมเงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาทการอนุมัติเงินกู้ถูกเงิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

ข้อ 32 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้กู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ข้อ 33 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 34 ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระแล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา ไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบ หรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

ข้อ 37 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อถือได้ว่าผู้กุนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที และห้ามสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กรณีกองทุนหมู่บ้านบ้านบึงอ้อ ในการพิจารณาเงินกู้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อมีเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ดังนี้

การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ประสงค์ขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้

- การสร้างงาน
- การพัฒนาอาชีพ
- การสร้าง และหรือเพิ่มรายได้
- ลดรายจ่าย
- บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน

สมาชิกรายหนึ่งสามารถกู้เงินในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งควรอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

โครงการที่สมาชิกยื่นขอกู้บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีเพื่อการอันจำเป็นหรือมีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่จะให้เงินกู้เพื่อการสุรุ่ยสุร่ายแก่ใครไม่ได้ ในวงเงินไม่เกินสองพันบาท

เงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญา โดยต้องใช้สมาชิกของกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน ยกเว้นเงินบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนให้ทำสัญญาเพียงอย่างเดียว

การชำระเงินกู้ ผู้กู้จะส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี แต่เงินกู้บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ให้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับเงินกู้

อัตราดอกเบี้ย อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 3 บาทต่อปี

ค่าปรับ ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 0.25 ต่อวัน แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุนกรณีผิดสัญญาตามวงเงินกู้บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ผู้กู้ต้องเสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละหนึ่งต่อวัน

4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนและได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคม และเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการสนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่นักศึกษาเพื่อการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา เนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และเมื่อบัณฑิตสำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ โครงการและสามารถประยุกต์ความรู้สู่ท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสมและอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำการวิจัยติดตามประเมินโครงการ ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกระบวนการของการศึกษาของบัณฑิต
2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตที่ว่างงาน
3. เพื่อสร้างศักยภาพ และยกระดับการศึกษาของบัณฑิต
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4 หลักการประเมินโครงการ แบบ CIPP MODEL

หลักการประเมินโครงการ แบบ CIPP MODEL

การประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซีพพีโมเดล

จำเนียร สุขหลายและคณะได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ซีพพีโมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544, : [221 – 234] ดังนี้

การประเมินแบบ CIPP MODEL แบบจำลองนี้เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ กรอบความคิดในการประเมินแบบซีพพี เป็นที่นิยมใช้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติจึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

แบบจำลองจะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่นๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Marco Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมายการประเมินสภาวะแวดล้อมทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัยและการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1) Contingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบ (Opportunities and Pressure outside of the immediate system) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเพื่อใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้นโดยการใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างๆ การสำรวจปัญหาเหล่านี้ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป คำถามที่ใช้ในการประเมินสภาวะแวดล้อมแบบ Contingency Mode คือ คำถามประเภท “ถ้า...แล้ว “

2) Congruence เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้ทราบว่าวัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมาย

จะเห็นได้ว่าการประเมินสถานะแวดล้อม จะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับระบบ ประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมนั้น มีความจำเป็น ยิ่งที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยที่จะประเมิน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับนโยบายและการ ตัดสินใจในการบริหารของระบบ ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้บริหาร นักประเมินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจในปัจจุบัน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ที่ต้องการใช้เพื่อการตัดสินใจในอนาคตแก่ผู้บริหาร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ของโครงการหรือไม่ มักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

- ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- บุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในการรูป ของราคาและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควร ตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติคืออย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนงานและการดำเนินการอย่างไร การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติ และลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น การดำเนินการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
2. เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
3. เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

บุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ มี 3 วิธี คือ

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวใน โครงการ เช่น ความเข้าใจและเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในแผน การนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ
2. เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยการระหว่าง การดำเนินโครงการนั้น

3. บุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ๆ ของโครงร่างโครงการสารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่า ทั่วไปวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุผล

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่างคือ

1. การจัดหาทรัพยากรประเมินกระบวนการเต็มเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการและบุคลากรในโครงการ

หรือแผนงานเอง

4. การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

คุณค่าของการประเมินกระบวนการอยู่ที่

1. การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อมและการประเมินปัจจัย คือ ถ้าสามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมากผู้จัดการโครงการก็มีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกการดำเนินการ และถ้าปรากฏความขัดแย้งน้อยก็ต้องการประเมินกระบวนการมากขึ้น

2. การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิตในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน

ภายใต้การประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารนิเทศนั้น เฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะแรกๆ ของโครงการ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ให้สารนิเทศที่ต่งการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังคงบันทึกสารนิเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จไม่เฉพาะสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีต่างๆ ไปของการประเมินผลผลิต คือการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่เปรียบเทียบกับผลผลิตที่วัดมาได้กับมาตรฐานสมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

เกณฑ์นี้อาจเป็นได้ทั้ง Instrumental Criteria หรือ Congruence Criteria ซึ่ง Scriven ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่าง ของเกณฑ์ทั้ง 2 ดังนี้

ก. Instrumental Criteria จะสัมพันธ์กับความสำเร็จที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ในที่สุด

ข. Congruence Criteria จะเป็นเกณฑ์เกี่ยวกับเงื่อนไขเบื้องต้นที่ถูกกำหนดไว้

การประเมินสถานะแวดล้อมและการประเมินผลผลิต จะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่าบรรลุเป้าหมายได้อย่างไรระบบ โดยที่การประเมินสถานะแวดล้อมจะพิจารณาระบบโดยส่วนรวม และการประเมินผลผลิตจะพิจารณาความพยายามเปลี่ยนแปลงในระบบ ดังนั้นการประเมินสถานะแวดล้อมจึงแสดงที่สิ่งจำเพาะ ในรูปที่การประเมินผลผลิตจะนำไปใช้ในภายหลัง (สิ่ง que แสดงอย่างเจาะจงนั้นจะเป็นเกณฑ์สำหรับตัดสินความสำเร็จขั้นสุดท้ายของผลผลิต)

การประเมินปัจจัยและการประเมินผลผลิตสามารถที่จะแยกให้เห็นได้ง่าย สำหรับการประเมินปัจจัยจะเกิดขึ้นก่อนดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงการ และการประเมินผลผลิตจะเกิดขึ้นในระหว่างและหลังโครงการ ในขณะที่การประเมินสถานะแวดล้อมกำหนดสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินผลผลิต การประเมินปัจจัยก็แสดงสิ่งจำเพาะสำหรับการประเมินกระบวนการ

การตัดสินใจโดยใช้การประเมินปัจจัยเป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะสำหรับการวางแผนการประเมินผลผลิต ขั้นตอนสำคัญที่สุดในการประเมินปัจจัย คือ การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการที่เลือก และแผนการประเมินผลผลิตซึ่งสามารถประยุกต์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบปฏิบัติได้

การประเมินผลผลิตจะสืบสาวสิ่งที่มีอยู่ว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วหรือกำลังจะบรรลุ แต่การประเมินกระบวนการจะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่า ระเบียบการนั้นได้รับการกระทำไปตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่ การประเมินทั้ง 2 ชนิด จะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการควบคุมและพัฒนาและการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติในกระบวนการ

การนำเอาแบบจำลองชีพพีไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดหาโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อประเมินกองทุนหมู่บ้านที่รัฐบาลมีนโยบายในการจัดตั้งสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านของตนเอง ซึ่งการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องมียุทธศาสตร์การประเมินโครงการ ที่มีรูปแบบและวิธีการที่เป็นระบบ มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิธีการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้วิธีการประเมินโครงการ คือการประเมินเชิงระบบ (System Approach) การประเมินเชิงระบบมีนักประเมินหลายคนได้สร้างแบบจำลอง เพื่อใช้ในการประเมินโครงการต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านได้ใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ

1. สกริฟเวน (Scriven) ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน” สกริฟเวนได้ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์และครอนบาคเข้าด้วยกัน

โดยได้จำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 การประเมินชี้คเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการ หรือไม่โดยแบ่งการประเมิน 2 ระยะ คือ

1.1.1 การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formation Evaluation) มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการโครงการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการโครงการระยะต่อไป

1.1.2 การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) มีเป้าหมาย คือผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อ

โครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการ

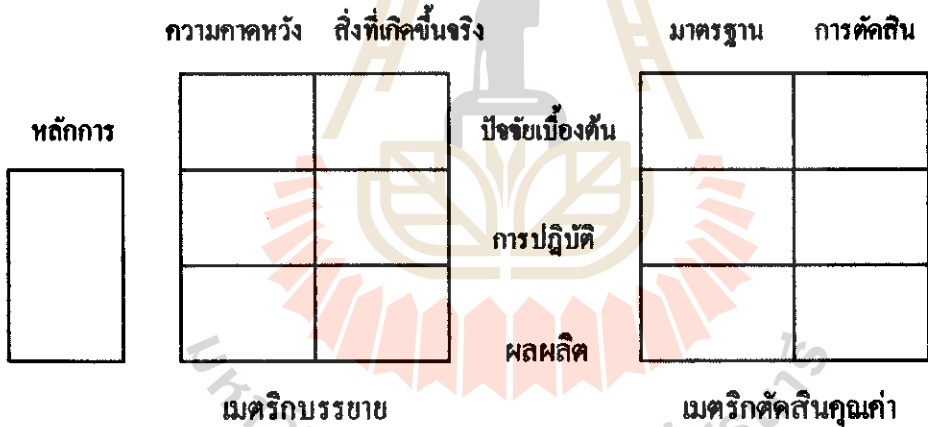
1.2 การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่นๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม

นอกจากนี้ สตรีทเวิน ได้จำแนกประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1) การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการประเมินวิธีการนี้เป็นการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินการโครงการ

2) การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

2. สเตก (Stake) ได้กล่าวถึง การประเมิน คือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน เสนอรูปแบบการประเมินเคาน์เทนเนส (Stake's Countenance Model)

แผนภูมิ 3.1 เมตริกบรรยายและเมตริกตัดสินคุณค่า

จากแผนภูมิ สเตก ได้กำหนดการประเมินออกเป็น 2 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 มิติในแนวดิ่ง จำแนกออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. สิ่งนำ (Antecedents) หมายถึง สภาพของสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่แล้วก่อนที่จะดำเนินการโครงการ
 2. การปฏิบัติ (Transaction หมายถึง การดำเนินการของโครงการตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
 3. ผลผลิต (Outcome หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการที่มีการดำเนินการโครงการ
- มิติที่ 2 มิติในแนวนอน ที่จำแนกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่
1. ส่วนของการบรรยาย (Description) หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริงหรือที่ต้องการให้เกิด

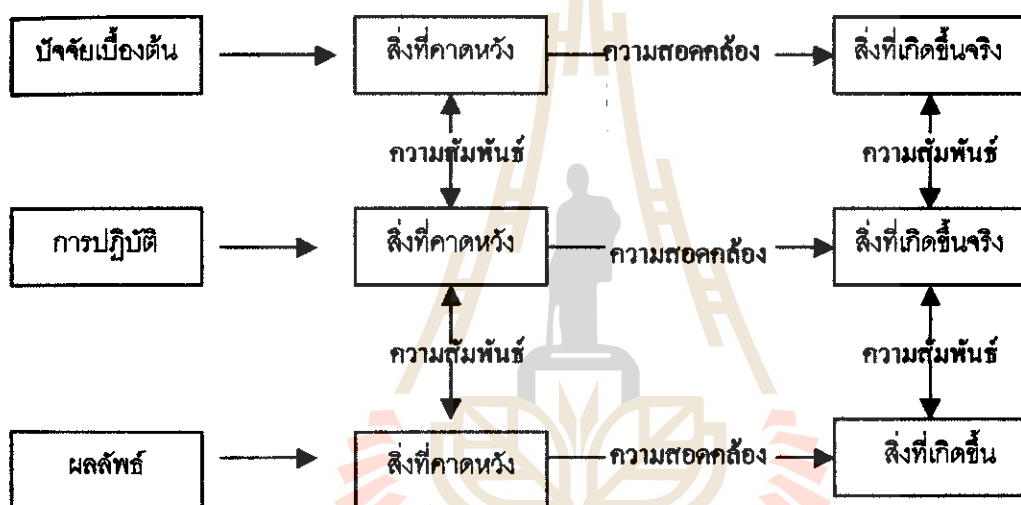
สิ่งจริงหรือที่ต้องการให้เกิดขึ้นที่สามารถสังเกตได้ จำแนกออกเป็นส่วนย่อยๆ 2 ส่วน ได้แก่

- 1.1 ความมุ่งหมายที่คาดหวัง หรือต้องการให้เกิดขึ้น
- 1.2 ผลที่เกิดขึ้นจริง

2. ส่วนของการตัดสิน (Judgement) หมายถึง สภาพของการตัดสินใจเชิงปริมาณจำแนกออกเป็นส่วนย่อยๆ 2 ลักษณะ ได้แก่

- 2.1 มาตรฐาน ที่กำหนดขึ้นเพื่อเทียบผลที่เกิดขึ้นว่ามีคุณภาพในระดับใด
- 2.2 การตัดสิน เป็นการนำผลที่เกิดขึ้นมาเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด

ซึ่งสแตกได้นำเสนอความสัมพันธ์และความสอดคล้องของการใช้เมตริกทั้งสองดังแสดงในแผนภูมิที่ 3.2

แผนภูมิที่ 3.2 ประเด็นที่ประเมินและการพิจารณาความสัมพันธ์และความสอดคล้อง

3. **สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)** กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่ารูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation:C)เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

3.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation:I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร

3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation:P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบก

โครงของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก๊ไข ปรับปรุงให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

3.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation:P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน

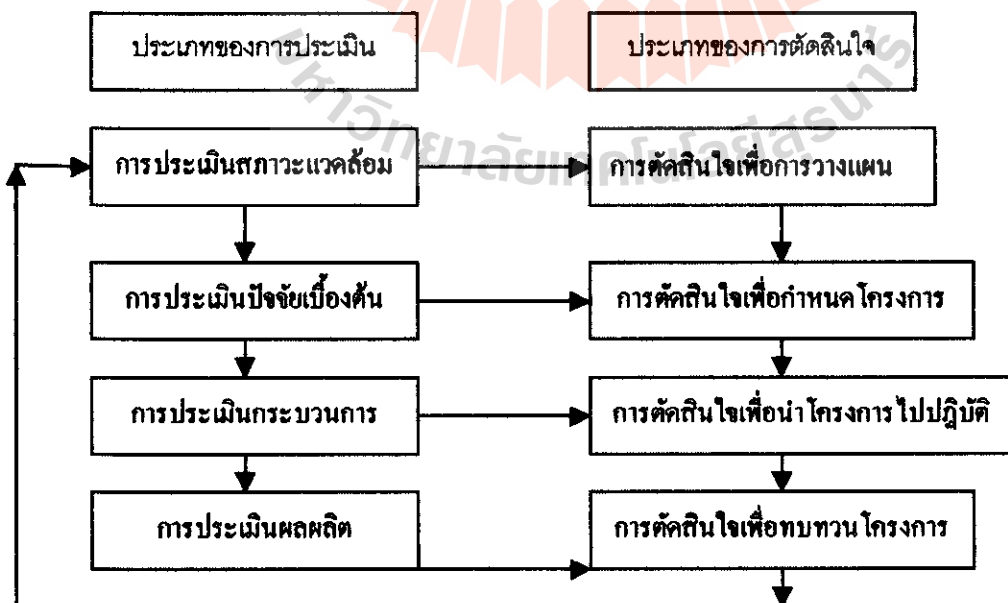
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision)เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ สัมเลิกหรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ของการประเมินกับการตัดสินใจ

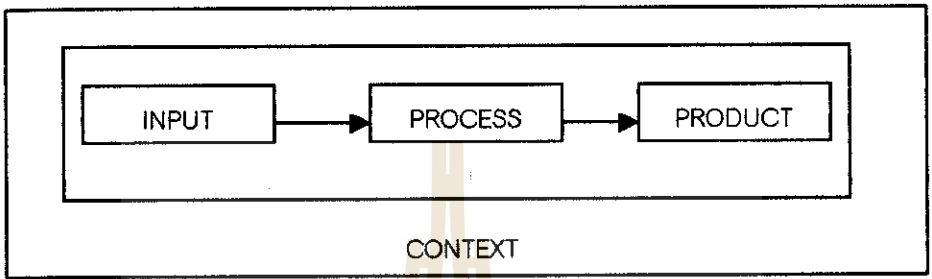
และสตีฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ

แผนภูมิที่ 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปท์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งจะพิจารณาโครงการโดยใช้การประเมินในเชิงระบบ System Approach) ซิปท์โมเดล (CIPP Model) มีการประเมิน 4 ประเภท ตามองค์ประกอบของระบบคือ

องค์ประกอบของระบบ

แผนภูมิที่ 3.4 องค์ประกอบของระบบ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ แบ่งการประเมิน 2 ระบบ

1. การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ซึ่งจะนำตัวชี้วัด ทั้ง 4 ประเภท มาพิจารณาตามกรอบการประเมินแบบซิปท์โมเดล (CIPP Model)

1. Context Evaluation :C คือ การประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบท เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน ซึ่งอยู่รอบๆ กองทุนหมู่บ้าน
2. Input Evaluation : I คือ การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของการบริหารจัดการกองทุนและการดำเนินกิจการของผู้กู้
3. Process Evaluation : P คือ การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินทั้งการบริหารจัดการกองทุนและการดำเนินกิจการของผู้กู้
4. Product Evaluation :P คือ การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการกองทุนและการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ตอนที่ 2 : ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ซึ่งในการวิจัยมีความหมายว่า กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ซึ่งมีลักษณะที่ผู้วิจัยสามารถมองเห็นและรับรู้ได้ ประชากรของการวิจัยจะมีลักษณะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับเรื่องที่ต้องการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญเนื่องจากประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยมีหลายลักษณะเพื่อความสะดวกจึงจัดแบ่งประชากรของการวิจัยออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) ประชากรแบบจำกัด คือประชากรที่ผู้วิจัยสามารถเจนนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด

2) ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) ประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถเจนนับจำนวนประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด

การกำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ซึ่งถ้าไม่มีการกำหนดประชากรที่ต้องการศึกษาให้มีความชัดเจน จะส่งผลกระทบต่อทำให้ขอบเขตของการศึกษาไม่มีทิศทางที่ชัดเจน รวมถึงการสำรวจข้อมูลจะไม่มีกรอบที่ชัดเจน ตลอดจนการสรุปผลอ้างอิงก็ไม่สามารถทำได้ ทำให้เกิดปัญหาต่อทั้งความเที่ยงตรงภายในและความเที่ยงตรงภายนอกของการวิจัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้มีกรอบของการศึกษาวิจัยที่ชัดเจนเกี่ยวกับประชากร วัตถุประสงค์ของการวิจัย ต้องกำหนดประชากรที่ชัดเจนช่วยให้ผู้วิจัยทราบว่าประชากรของการวิจัยประกอบด้วยอะไรบ้างและไม่รวมอะไรบ้าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) ในการวิจัยหมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ดังนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

- 1) วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร
- 2) ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

ทั้งนี้การสุ่มตัวอย่างไม่ว่าจะใช้โดยวิธีการใดเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างแล้ว การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนั้นการสรุปผลก็ใช้พรรณนาและอธิบาย การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างต้องทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนที่เพียงพอและมีคุณลักษณะที่สะท้อนคุณลักษณะของประชากรได้เป็นอย่างดี

ความสำคัญของกลุ่มตัวอย่าง

ทำได้ 2 แนวทาง

- 1) แนวทางการศึกษาทุกหน่วยของประชากร (Census) ทำได้โดยเมื่อกำหนดประชากร

การศึกษาวิจัยที่ชัดเจนได้แล้ว ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกหน่วยของประชากร โดยไม่มีการบกพร่อง

2) แนวทางการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง (Sample Survey) ทำได้โดยเมื่อมีการกำหนดประชากรของการศึกษาวิจัยที่ชัดเจนได้แล้ว ในขั้นตอนต่อไปต้องใช้วิธีการจากประชากรที่ต้องการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่ดีได้

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 วิธี คือ

- 1) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability Sampling)
- 2) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling)

เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกไม่เท่าเทียมกัน และไม่สามารถกำหนดหรือประมาณค่าโอกาสที่ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างได้

วิธีการสุ่มตัวอย่าง เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างที่ใช้กับประชากรที่มีลักษณะที่แตกต่างกันในแต่พื้นที่ หรือแต่ละสถานการณ์ มีดังนี้

- 1) การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการของความน่าจะเป็นที่สมาชิกทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกสุ่มเท่าๆ กัน ซึ่งอาจใช้วิธีการจับสลาก หรือใช้ตารางสุ่ม หรือใช้การสุ่มแบบบังเอิญ
- 2) การสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ปรับประชากรที่มีการกำหนดลำดับที่ไว้แล้วและใช้อัตราส่วนระหว่างจำนวนประชากรกับจำนวนของกลุ่มตัวอย่างเป็นช่วงของการสุ่มโดยมีจุดเริ่มต้นการสุ่มที่การจับสลากหลังจากนั้นสมาชิกทุกๆ คนจะมีช่วงของการสุ่มเท่าๆ กัน
- 3) การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มที่จำแนกประชากรออกเป็นระดับชั้นที่มีสมาชิกในชั้นเดียวกันมีลักษณะคล้ายกันแต่ในระดับชั้นที่ต่างกันจะมีคุณลักษณะของสมาชิกที่แตกต่างกัน แล้วสุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นโดยใช้สัดส่วนเดียวกับสมาชิกในประชากร
- 4) การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มที่จำแนกประชากรออกเป็นกลุ่มๆ ตามพื้นที่ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกในกลุ่มที่มีคุณลักษณะที่หลากหลายแต่ในภาพรวมของกลุ่มที่ต่างกันจะมีลักษณะของกลุ่มที่ใกล้เคียงกัน
- 5) การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มที่ใช้การสุ่มหลายขั้นตอนกว่าจะได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ โดยที่ในแต่ละขั้นตอนจะใช้วิธีการสุ่มที่เหมือนกัน หรือแตกต่างกันก็ได้
- 6) การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นวิธีการสุ่ม/เลือกกลุ่ม ตัวอย่าง

ลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือประชากร ในหมู่บ้านบึงอ้อ ตำบลบึงอ้อ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ข้อมูลที่ต้องการทราบจากกลุ่มตัวอย่าง ตามแบบรายงานบร.1 - บร.12 เป็นหลักในการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ ประกอบด้วย

ชาวบ้านบ้านบึงอ้อ 121 ครัวเรือน

สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ 85 ราย

สมาชิกผู้กู้ 72 ราย

ผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ซึ่งในการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างนี้ จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างขึ้นกับแต่ละสถานการณ์ ดังนี้

การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดย การใช้หลักการของความน่าจะเป็นที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านทุกคนมีโอกาสถูกสุ่มเท่าๆ กัน

การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดย การสุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ประกอบอาชีพเดียวกัน แต่ละอาชีพในสมาชิกที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดย เลือกกลุ่มตัวอย่าง ที่อาศัยข้อมูลที่ต้องการเป็นหลักในการเลือกเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะสอดคล้องกับข้อมูลที่ต้องการ

ตอนที่ 3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร (Variable) คือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหาวิจัย อาจมีค่าคงที่หรือแปรเปลี่ยนค่าไปได้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและโครงสร้างของสิ่งที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา ในทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ คือสิ่งที่ผู้วิจัยศึกษาเพื่อหาคำตอบ

ค่าของตัวแปร ซึ่งมีค่าแตกต่างกันไปตามลักษณะของตัวแปร โดยค่าของตัวแปรเหล่านี้ อาจกำหนดแทนได้ด้วยตัวเลข (Numeric) หรือค่าที่ถูกกำหนดขึ้น เช่น X เป็นสัญลักษณ์ที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้เป็นตัวแปรตัวหนึ่ง

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

การกำหนดค่าตัวชี้วัด

ในการกำหนดค่าของตัวชี้วัดนั้น สามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลขโดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย อาทิ ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน หรือค่าเฉลี่ย เป็นต้น
4. การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของรายบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งในบางกรณีอาจจะต้องแปลงการกำหนดค่าในเชิงคุณภาพเป็นเชิงปริมาณให้อยู่ในรูปของร้อยละหรือสัดส่วนระหว่างสิ่งที่ต้องการได้

ประเภทของตัวชี้วัด

ในการจำแนกประเภทของตัวชี้วัดนั้น ผู้ประเมินสามารถจำแนก โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1. จำแนกตามลักษณะของตัวชี้วัด ได้แก่
 - 1.1 ตัวชี้วัดโดยตรง เป็นตัวชี้วัดที่ระบุสิ่งที่เกิดขึ้นโดยตรงในประเด็นในการประเมิน
 - 1.2 ตัวชี้วัดที่ใกล้เคียง เป็นตัวชี้วัดที่ระบุสิ่งที่เกิดขึ้นโดยใช้ข้อมูลที่สามารถสื่อความหมายที่จะนำไปสู่ประเด็นในการประเมินได้
 - 1.3 ตัวชี้วัดผลสม เป็นตัวชี้วัดที่สามารถจำแนกออกเป็นส่วนย่อยๆ ที่เมื่อนำมาพิจารณาในภาพรวมแล้วสามารถที่จะสรุปผลที่จะนำไปสู่ประเด็นในการประเมินได้
2. จำแนกตามลักษณะของกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1 ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ เป็นตัวชี้วัดที่ระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องของทางด้านเศรษฐกิจ อาทิ สถานการณ์การลงทุน การออมเงินของประชาชน อัตราการมีรายได้น้อย หรืออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

2.2 ตัวชี้วัดทางสังคม เป็นตัวชี้วัดที่ระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องของทางสังคม

2.3 ตัวชี้วัดทางการเมือง เป็นตัวชี้วัดที่ระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องทางการเมือง

3. จำแนกตามลักษณะของข้อมูลที่ได้รับ ได้แก่

3.1 ตัวชี้วัดด้านกายภาพ เป็นตัวชี้วัดที่ระบุประเด็นที่สามารถสังเกตเป็นรูปธรรมได้อย่าง

ชัดเจน

3.2 ตัวชี้วัดด้านคุณลักษณะ เป็นตัวชี้วัดที่ระบุประเด็นที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน โดยส่วนมากจะเป็นด้านจิตใจ ความรู้สึก ความคิดเห็น ที่มีต่อสิ่งนั้นๆ

4. จำแนกตามลักษณะของสิ่งที่ได้รับการประเมิน ได้แก่

4.1 ตัวชี้วัดของปัจจัยเบื้องต้น (Input Indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุความสอดคล้องของประสิทธิภาพ หรือประสิทธิผลของปัจจัยเบื้องต้นกับผลที่ได้รับ

4.2 ตัวชี้วัดของกระบวนการ (Process Indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุกระบวนการดำเนินการในแต่ละช่วงเวลาว่ามีความสำเร็จที่เกิดขึ้นมากหรือน้อยเพียงใด

4.3 ตัวชี้วัดของผลผลิต (Product /Output Indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุจำนวนหรือคุณภาพของผลผลิตที่ได้รับหลังจากโครงการได้ดำเนินการจนสิ้นสุด

4.4 ตัวชี้วัดของผลกระทบ (Impact/ Effect Indicators) เป็นตัวชี้วัดที่ระบุผลกระทบหรือผลลัพธ์ของโครงการที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินการโครงการสิ้นสุดไปแล้วระยะเวลาหนึ่ง ว่ามีอะไรบ้างอย่างไร โดยอาจนำไปเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ หรือเกณฑ์สัมพัทธ์

1. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าของตัวแปร

ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ประการของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ เพียงใดอันได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	- มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องชองกับกองทุนมาให้ความรู้
3. ทศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	- มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	- มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้ - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน	- มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	- จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน - ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน

1.2 การมีระบบการบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าตัวแปร
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	- มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบ กองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	- มีระเบียบการบริหารกองทุน - มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
6. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	- มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับเงินฝาก - มีการระดมทุนเงินฝาก
4. การตัดคืนเงินกู้	- มีระเบียบการกู้และขอทุน - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการกู้เงิน - จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณา เงินกู้

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร

1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมา

ปฏิบัติในการบริหารกองทุน

- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมา

ปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้ผู้

3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง

- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง

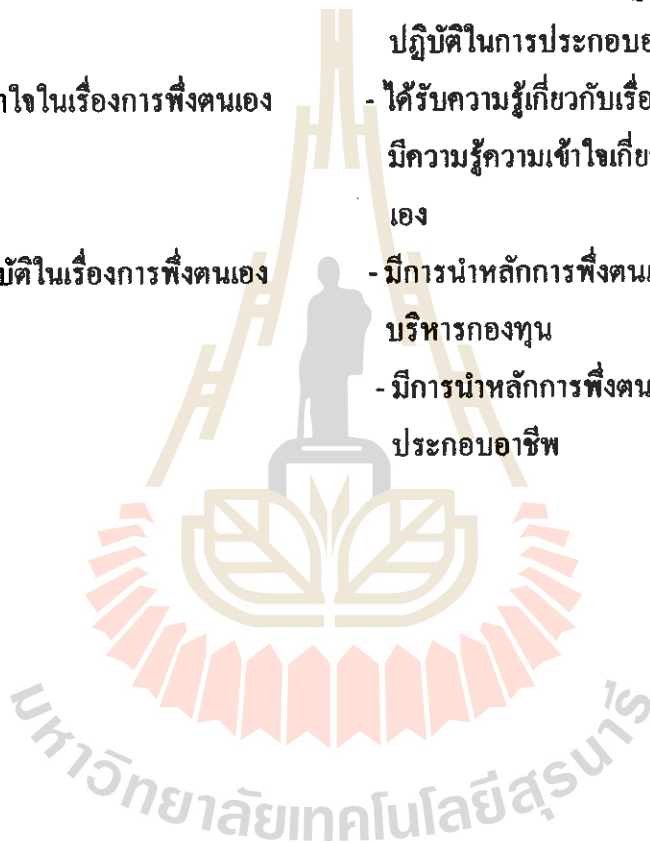
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง

- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการ

บริหารกองทุน

- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการ

ประกอบอาชีพ

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางค้ำเสริมธุรกิจและสังคม

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม	<ul style="list-style-type: none"> - มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มีโช้เงินที่รัฐบาลให้ - มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้ที่ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มีโช้รรัฐบาลจัดการ - สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้ยืมสินจากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเท่าใด	- สภาพของป่า - สภาพของดิน - สภาพของหนองน้ำ - จำนวนของประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชาชน - ถนน - ไฟฟ้า - ประปา
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่างๆ	
2.1 ทูнд้านการเงิน	- จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน - จำนวนกลุ่มต่างๆ และจำนวนเงิน
2.2 ทูนด์้านทรัพยากรทางกายภาพ	- จำนวนและลักษณะประชากร - สภาพของดิน - แหล่งน้ำปัจจุบัน - เศรษฐกิจในหมู่บ้าน - รายได้ของประชาชน
2.3 ทูนด์้านวัฒนธรรมประเพณี	- จำนวนวัด - การใช้ภาษาพื้นบ้าน - การทำบุญและงานประเพณี
2.4 ทูนด์้านปัญญา	- จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน - จำนวนนักเรียนในระดับต่างๆ - จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน
3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้กั	
3.1 การเกษตร	-จำนวนผู้กัที่ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน
3.2 ค้าขาย	
3.3 การบริการในชุมชน	
3.4 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ	

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบอะไรที่สนับสนุน

หรือจัดวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน 1.1-1.5

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลต่อการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมี มีจำนวนมากน้อยเพียงใด
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
3. การให้ความร่วมมือในหมู่บ้าน	- การให้ความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน - จำนวนการสมัครสมาชิกกองทุน
4. มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน	- จำนวนกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจ

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของเรีนบุรี

ตัวแปร

1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน

ลักษณะสำคัญของตัวแปร

- มีองค์ประกอบอาชีพเดียวกัน
- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน
- มีหน่วยของค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต
- มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- มีการจำหน่ายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมกับตำบลอื่นๆ

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

ความเข้มแข็งของชุมชน

1. มีความสามัคคี	- ความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน
2. มีความซื่อสัตย์	- ความซื่อสัตย์ของคนในหมู่บ้าน
3. ยกย่องคนทำดี	- มีการยกย่องคนทำดีในหมู่บ้าน
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	- มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในหมู่บ้าน
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	- การหาความรู้เพิ่มของคนในหมู่บ้าน
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	- จำนวนสมาชิกที่มีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	- ครอบครัวที่อบอุ่นของคนในหมู่บ้าน
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	- จำนวนกลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	- การประชุมแสดงความคิดเห็นของคนในหมู่บ้าน
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	- จำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือในหมู่บ้าน
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม บุติธรรม	- ความบุติธรรม และมีคุณธรรมของผู้นำ
12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	- การเสนอโครงการต่างๆ ของคนในหมู่บ้าน

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่น

ตัวแปร

ลักษณะค่าตัวแปร

ความเข้มแข็งของชุมชน

1. มีความสามัคคี	- จำนวนการทะเลาะวิวาทของคนในหมู่บ้าน
2. มีความซื่อสัตย์	- การลักขโมยที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน
3. ยกย่องคนทำดี	- การประกาศเกียรติคุณผู้ทำความดี
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	- การทำกิจกรรมร่วมกันของคนในหมู่บ้าน
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	- มีหน่วยงานมาให้ความรู้เรื่องการทำอาชีพเสริม

ตัวแปร**ลักษณะค่าของตัวแปร**

6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	- การว่างงานของคนในหมู่บ้าน
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	- การอยู่พร้อมหน้าของสมาชิกในครอบครัว
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	- จำนวนกลุ่มที่เพิ่มขึ้นในหมู่บ้าน
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	- จำนวนผู้มาประชุมแต่ละครั้ง
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	- การที่หน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยเหลือ
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	- การตัดสินใจของผู้นำในเรื่องต่างๆ
12. มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก	- ความต้องการพัฒนาด้านสาธารณสุขของโลกของหมู่บ้าน

2. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นี้ ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบแบบซิปป์โมเดล (CIPP Model)

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย

2 หน่วยระบบ ดังนี้

- 1) หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
- 2) หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินการของผู้ดูแลราย

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ประกอบด้วย

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ของหน่วยระบบ A

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

นี้

- 1) ความยากจนของประเทศ
- 2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 6) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคน เรียกว่า ความล้มเหลวของ

ท้องถิ่นชนบท

- 7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปรดัง

ต่อไปนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 2) สภาพปัจจุบัน
- 3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- 4) ด้านวัฒนธรรม
- 5) ข้อมูลด้านอื่นๆ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

นี้

- 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท

2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

2.4 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรต่อ

ไปนี้

3.1 การคัดเลือกผู้กู้

3.2 การทำบัญชี

3.3 การช่วยหาตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง ได้แก่ ตัวแปร

4.1.1 จำนวนผู้กู้

4.1.2 ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง ได้แก่

4.2.1 จำนวนผู้ที่ได้

4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้

4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม

4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด

4.3.3 ท้องถิ่นภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดระดับประเทศ
ของหน่วยระบบ A

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกัน ตัวชี้วัดบริบทระดับ
ท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้

1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้

1.3.4 หนี้ภายนอกนอกระบบของผู้กู้

- 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
- 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
- 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่นๆ
 - 2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ
 - 2.4 กำลังทำงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี
 - 3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง ได้แก่
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่
 - 4.3.1 ผู้กู้อมีการพึ่งตนเอง
 - 4.3.2 ผู้กู้อมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
 - 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B

3. คำนึงวิธีการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา

การจัดกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานเดียวกันและมีกระบวนการวิธีทำงานที่ดีในแนวคิดเชิงระบบ

1) การทำอาชีพปลูกมันสำปะหลัง ของผู้ปฏิบัติงานจำนวน 32 ราย หน่วยระบบในการประกอบอาชีพ ปลูกมันสำปะหลังที่ดีจะต้องประกอบไปด้วย

การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

- เงินที่กู้มาได้
- เงินอื่นๆ
- เทคนิควิธีการปลูกและดูแล
- กำลังทำงาน
- สถานที่ และวัตถุดิบ

การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่

- การหาวัตถุดิบที่ดี
- การทำกิจการถูกวิธี
- การหาตลาดที่ดี
- การทำบัญชี
- การวิเคราะห์ประเมิน

การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

- รายได้เป็นเงิน
- ผู้ผู้มีการพึ่งตนเอง

2) การทำอาชีพเลี้ยงวัว ของผู้กู้จำนวน 1๗ ราย หน่วยระบบในการประกอบอาชีพเลี้ยงวัว ที่
จะต้องประกอบไปด้วย

การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

- เงินที่กู้มาได้
- เงินอื่นๆ
- เทคนิควิธีการเลี้ยงและดูแล
- กำลังทำงาน
- สถานที่ และวัตถุดิบ

การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่

- การทำกิจการถูกวิธี
- การหาตลาดที่ดี
- การทำบัญชี
- การวิเคราะห์ประเมิน

การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ

- รายได้เป็นผลผลิต
- รายได้เป็นเงิน
- ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

3) การทำอาชีพค้าขาย ของผู้กู้จำนวน 19 ราย หน่วยระบบในการประกอบอาชีพค้าขาย ที่ดีต้องประกอบไปด้วย

การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

- เงินที่กู้มาได้
- เงินอื่นๆ
- สถานที่ และวัตถุดิบ
- เทคนิควิธีการขาย

การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่

- การหาตลาดที่ดี
- การหาสินค้าที่ดี
- การทำกิจการถูกวิธี
- การทำบัญชี
- การวิเคราะห์ประเมิน

การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ

- รายได้เป็นเงิน
- ถูกค่า
- ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

4) การทำอาชีพบริการ ด้านช่างยนต์ และช่างรับเหมาก่อสร้าง ของผู้กู้จำนวน 4 ราย หน่วย
ระบบในการประกอบอาชีพด้านบริการ ที่จะต้องประกอบไปด้วย

การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่

- เงินที่กู้มาได้
- เงินอื่นๆ
- สถานที่ และวัตถุดิบ
- เทคนิควิธีทำงาน
- กำลังทำงาน

การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่

- การตลาดที่ดี
- วิธีการดำเนินการที่ดี
- การทำบัญชี
- การวิเคราะห์ประเมิน

การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่

- รายได้เป็นเงิน
- ลูกค้า
- ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เครื่องมือที่ใช้ต้องมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภท ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์มาใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาปัญหาทางสังคมศาสตร์ของกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ ดังนี้

4.1 การสังเกต (Observation) สังเกตพฤติกรรม หรือปฏิบัติของบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกต โดยจะต้องมีการบันทึกข้อมูลทันทีที่สังเกตเห็นเหตุการณ์

4.1.1 การสังเกตโดยตรง (Direct Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนโดยตัวผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยเข้าร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมายโดยสังเกตโดยเข้าร่วมในชุมชน

4.1.2 การสังเกตทางอ้อม (Indirect Observation) เป็นการให้ผู้อื่นสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างแล้วมาเล่าให้ผู้วิจัยฟังในภายหลัง เป็นการสังเกตโดยบุคคลภายนอก

4.2 การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการข้อมูลเชิงลึก หรือจากกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือไม่ออก/เขียนหนังสือไม่ได้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลค่อนข้างมาก เพราะต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลแต่ละคนค่อนข้างนาน

4.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดคำถามไว้อย่างชัดเจนตามลำดับในประเด็นที่ต้องการ

แบบปลายปิด (Closed-end) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์กำหนดคำตอบที่ให้ผู้สัมภาษณ์ตอบได้ตอบ อาทิ ใช่ - ไม่ใช่ , เป็น - ไม่เป็น เป็นต้น

แบบปลายเปิด (Opened-end) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีโอกาสตอบอย่างอิสระ อาทิ เพราะอะไร ทำไม อะไร เป็นต้น

4.2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่ได้กำหนดคำถามไว้แน่นอนที่สามารถเปลี่ยนแปลงคำถามได้ตามสถานการณ์

การสัมภาษณ์แบบมีเป้าหมาย (Focused Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้ประเมินต้องมีเป้าหมายที่จะพยายามดึงความสนใจของผู้ให้สัมภาษณ์ให้เข้าสู่ประเด็นที่ต้องการประเมิน

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ต้องการความจริงจากผู้ให้สัมภาษณ์ให้มากที่สุด โดยการกระตุ้นให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงระบอบความรู้สึกหรืออาจจะแสดงความคิดเห็นจะทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความรู้สึกส่วนบุคคลมากขึ้น

4.3 มาตรการจัดอันดับ (Rating Scale) บางครั้งเรียกว่ามาตราจัดอันดับคุณภาพ เป็นเครื่องมือประเมินสถานการณ์

หรือคุณลักษณะต่างๆ ที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นเชิงปริมาณได้โดยตรง โดย

อาจแบ่งคุณลักษณะที่ต้องการวัดออกมาเป็นระดับต่างๆ กัน เช่น มาก ปานกลาง น้อย การใช้เครื่องมือในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ประเมินได้นำมาใช้กับแบบรายงานบร. 1 –บร. 12 (ภาคผนวก ข.)

บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด
- การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบมีเป้าหมาย แบบเจาะลึก

บร.2 / บร.7 ข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

เครื่องมือที่ใช้

- การสังเกตโดยตรง
- การสังเกตทางอ้อม
- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด แบบปลายเปิด
- การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบมีเป้าหมาย แบบเจาะลึก
- มาตรฐานจัดอันดับ

บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด
- การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบมีเป้าหมาย แบบเจาะลึก

บร.4 แบบรายงานที่ปฏิบัติงานรายเดือน

เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด
- การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบมีเป้าหมาย แบบเจาะลึก
- การสังเกตทางตรง
- การสังเกตทางอ้อม

บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด
- การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบมีเป้าหมาย แบบเจาะลึก

บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด
 - การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบมีเป้าหมาย แบบเจาะลึก
- บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด
- การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบมีเป้าหมาย
- การสังเกตทางอ้อม

บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด
 - การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบมีเป้าหมาย แบบเจาะลึก
- บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด
- การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบมีเป้าหมาย
- การสังเกตทางอ้อม

บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด
- การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบมีเป้าหมาย แบบเจาะลึก
- การสังเกตทางอ้อม
- การสังเกตทางตรง

บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบปลายเปิด
- การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบมีเป้าหมาย แบบเจาะลึก

ตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการได้มาของข้อมูลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด

เป็นขั้นตอนของการกำหนดข้อมูลจากวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ เพื่อกำหนดตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของข้อมูลที่ต้องการคือ บร.1-บร.12

2. กำหนดแหล่งข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่ต้องการทราบข้อมูลที่เก็บรวบรวม มีแหล่งที่มาของข้อมูล คือ

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง แหล่งข้อมูลจาก ชาวบ้าน,สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน,สมาชิกผู้กู้,ผู้นำหมู่บ้าน,คณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านบึงอ้อ ตำบลบึงอ้อ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว ข้อมูลมือสอง คือข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมไว้แล้ว เช่น ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน (จปร.) , กชช 2 ค การพัฒนาคุณภาพชีวิต, แผนพัฒนาตำบลจากองค์การบริหารส่วนตำบลบึงอ้อ , ข้อมูลจากสถานีอนามัยบึงอ้อ

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มี 2 ลักษณะ คือ

ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติได้หลากหลายวิธี

ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่าง จากข้อมูลเชิงปริมาณโดยการนำข้อมูลเชิงปริมาณโดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ

ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ จะต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความครอบคลุมทุกประเด็นตามตัวชี้วัด ที่จะสามารถนำมาใช้ตอบคำถามของประเด็นที่ต้องการประเมินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อนี้ เลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านบึงอ้อ ได้แก่ ชาวบ้าน 121 ครัวเรือน ,สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 85 ราย,สมาชิกผู้กู้ 72 ราย, ผู้นำหมู่บ้าน , คณะกรรมการหมู่บ้าน , คณะกรรมการกอง

หมู่บ้าน โคชชีคแบบรายงานบร.1 –บร.12 เป็นหลักในการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จะมีวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ,การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม ,การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภท

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ ใช้เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์มาใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาปัญหาทางสังคมศาสตร์ของกองทุนหมู่บ้าน

การสังเกต

- การสังเกตโดยตรง
- การสังเกตทางอ้อม

การสัมภาษณ์

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
- การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

มาตรฐานจัดอันดับ

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มากระทำให้เป็นระบบ จัดหมวดหมู่ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จำแนกประเภทของข้อมูล ตามแบบรายงานบร.1 –บร.12 (ภาคผนวก) ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ก็จะมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ, ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วนำมากำหนดให้ตรงตามตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากกองทุนหมู่บ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดแล้วสรุปผลโดย การประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บึงอ้อ ตำบลบึงอ้อ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา การนำข้อมูลไปวิเคราะห์เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ หรือทุติยภูมิ พิจารณาจากวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีความครอบคลุมทุกประเด็น ตามตัวชี้วัดที่จะสามารถนำมาใช้ตอบคำถามของสิ่งที่ต้องการประเมินกองทุนหมู่บ้าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 7 ข้อจำกัดของการทำธารนิพนธ์

7. ข้อจำกัดของการทำธารนิพนธ์

1. ระยะเวลาที่น้อย
2. ยังไม่ครบกำหนดการชำระคืนเงินกู้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

เมื่อทราบวิธีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าใช้รูปแบบ เครื่องมือ ประชารณและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรหรือตัวชี้วัด แหล่งที่เก็บข้อมูล วิธีการจัดเก็บข้อมูล และ วิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ต้องมีการติดตามผลการประเมินโครงการ การประเมินที่ควรทราบผลการ ประเมินบริบทชุมชน , ภาพโดยรวม , เทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ดูแล และสรุปการประเมินโครงการว่า บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

(mcof , www ,2545) ไทยเสนอภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกใช้เศรษฐกิจพอเพียงแก้ปัญหาความยากจน

ไทยเสนอภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกใช้เศรษฐกิจพอเพียงแก้ปัญหาความยากจน กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม 18 ก.ย. - ประเทศไทยเสนอให้ใช้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แก้ปัญหาความยากจนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในการประชุมระดับรัฐมนตรีว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาในเอเชียและแปซิฟิก ที่ประเทศญี่ปุ่น นายศักดิ์สิทธิ์ ศรีเดช เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) เปิดเผยว่า ในการประชุมระดับรัฐมนตรีว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาในเอเชียและแปซิฟิก ที่เมืองคิเคะคิวประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม - 5 กันยายนที่ผ่านมา ซึ่งมีนายสันทัด สมชีวีดา ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมประชุมนั้นสาระสำคัญได้มีการหารือถึงปัญหาความยากจนในภูมิภาคว่าถ้าจะพัฒนาแบบยั่งยืนที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและแก้ปัญหาความยากจนต้องทำอะไรประเทศไทยได้เสนอว่าควรจะเป็นลักษณะการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงก็คือให้ภูมิภาคนี้ได้พยายามพึ่งตนเองให้มากที่สุด และทำอะไรที่จะนำทรัพยากรมาใช้ไม่ให้เกิดการทำลาย และมองลักษณะของการฟื้นฟูทรัพยากรไปด้วย ซึ่งตรงนี้มี การพูดถึงทรัพยากรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องป่าไม้ ประมง ทรัพยากรทางทะเล เลขาธิการ สผ. กล่าวว่่า ที่ประชุมยังได้เห็นชอบ

แผนปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เน้นในเรื่องทรัพยากร และปัญหามลพิษ ซึ่งปัญหามลพิษประเทศไทยถูกหยิบยกเป็น ตัวอย่างในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เน้นในเรื่องทรัพยากรและปัญหามลพิษ ซึ่งปัญหามลพิษประเทศไทยถูกหยิบยกเป็น ตัวอย่างในการแก้ไขมลพิษ ในเรื่องการใช้น้ำมันไร้สารตะกั่วเป็นประเทศแรกในเอเชียส่วนแผนการแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมีทั้งการแก้ไขปัญหามลพิษของทรัพยากร การแก้ไขปัญหามลพิษ ที่สำคัญเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีมาสู่ประเทศกำลังพัฒนา เน้นความร่วมมือของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมากขึ้น นอกจากนี้ ที่ประชุมได้หารือถึงข้อเสนอแนะของประเทศภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในการประชุมสุดยอดทางด้านสิ่งแวดล้อมในปี 2545 หรือ Rio+10 ซึ่งตอนนี้ยังไม่ได้ระบุว่า จะจัดประชุมที่ประเทศไทย แต่ในส่วนของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกได้สนับสนุนประเทศอินโดนีเซียเป็นเจ้าภาพจัดประชุม รวมทั้งหารือถึง การประชุมประเทศภาคีอนุสัญญาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ครั้งที่ 6 (COP6) ที่จะมีขึ้นที่ประเทศ เนเธอร์แลนด์ ในเดือนพฤศจิกายนนี้ โดยท่าทีของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะเรียกร้องให้ประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่เป็นประเทศภาคีสมาชิก เร่งรัดดำเนินการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และถ่ายทอดเทคโนโลยีในการลด ก๊าซเรือนกระจกไปสู่ประเทศกำลังพัฒนา

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

(smethai , www ,2545) แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ภาคอุตสาหกรรม)

1. บทบาทและความสำคัญของ SMEs ในปัจจุบันภาคธุรกิจไทยประกอบด้วยวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 8.5 แสนกิจการในจำนวนนี้ กว่าร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกล่าวคือ มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คนต่อกิจการและประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมากซึ่งอยู่นอกระบบ ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายในภาคอุตสาหกรรม แรงงานประมาณกึ่งหนึ่ง และการจ้างงานใหม่ที่เกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์ในปี พ.ศ. 2540 ประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs ประมาณร้อยละ 30 ของวิสาหกิจไทยพึงพาดตลาดต่างประเทศและอุตสาหกรรมส่งออกขนาดใหญ่ของไทยใช้วัตถุดิบแปรรูปขั้นต้นและชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถของ SMEs ที่เป็นผู้ผลิตเพื่อส่งออกและ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการส่งออกของไทยและการสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวม นอกจากนี้ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ เป็นทั้งผู้ซื้อผลผลิต และผู้ผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของราษฎรผู้บริโภคนานาชาติในท้องถิ่นห่างไกล จึงเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค

2. ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม การพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง อันได้แก่การขาดเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้อยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและตรงความต้องการ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งทุน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน ปัจจัยแวดล้อมการประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนไปและคงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการค้าและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทำให้ต้นทุนการสื่อสารและการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถในการแข่งขันได้เปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและแรงงานที่มีค่าแรงต่ำ ไปสู่การแข่งขันเชิงคุณภาพ การนำเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความสามารถในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นไม่ว่า SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศต่างก็จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพให้เข้าสู่มาตรฐานสากลและยกระดับผลิตภาพให้ทัดเทียมคู่แข่ง รวมทั้งต้องมีความสามารถที่จะเชื่อมโยงธุรกิจในลักษณะที่เป็นนานาชาติมากขึ้น จากข้อพิจารณาข้างต้น จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม ดังนี้

- วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล
- วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านการผลิตและการตลาด
- วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจต่างๆ ในทุกภูมิภาคอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลไกที่สามารถช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนในเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

3. กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาข้างต้น จึงกำหนดกลยุทธ์และมาตรการ ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์หลักและ 32 มาตรการ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการมีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 1.1 พัฒนาและประยุกต์ระบบวินิจฉัยและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่สถานประกอบการให้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและจัดความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- 1.2 จัดระบบบริการที่ปรึกษาเฉพาะด้านเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจการ
- 1.3 สนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงกิจการให้ทันสมัยและใช้ระบบ ISO และ TQM ที่เหมาะสมกับธุรกิจไทย
- 1.4 สนับสนุนการยกระดับคุณภาพสินค้าของ SMEs สู่มาตรฐานสากล
- 1.5 พัฒนาเครือข่ายและประสิทธิภาพของแหล่งบริการวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของ SMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 2.1 บ่มเพาะและสร้างผู้ประกอบการใหม่และพัฒนาผู้ประกอบการเดิม ให้พร้อมรับการแข่งขันในทุกโลกาภิวัตน์
- 2.2 เพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของระบบบริการฝึกอบรมให้สนองต่อความต้องการของบุคลากรของ SMEs
- 2.3 เพิ่มประสิทธิภาพของระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน
- 2.4 ปรับปรุงการผลิตบุคลากรในสถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาดแก่ SMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 3.1 ปรับปรุงระบบการจัดซื้อของรัฐ ให้เอื้อต่อ SMEs โดยเน้นการขยายโอกาสแก่วิสาหกิจขนาดย่อม
- 3.2 ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรับช่วงการผลิตที่เชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 3.3 เพิ่มความเข้มแข็งของกิจกรรมส่งเสริมการส่งออก
- 3.4 ส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดน และการจัดตั้งบริษัทการค้าระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงินและสร้างกลไกเสริมทางการเงิน เพื่อส่งเสริม SMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 4.1 ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบประกันสินเชื่อ
- 4.2 พัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ ให้เป็นสถาบันการเงินเพื่อ SMEs
- 4.3 จัดตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นกลไกทางนโยบายในการส่งเสริม SMEs และเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา
- 4.4 จัดตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นกลไกทางนโยบายในการส่งเสริม SMEs และเป็นแหล่งทุนสนับสนุนการรวมกลุ่มของ SMEs
- 4.5 เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานเพื่อให้บริการปรึกษาแนะนำด้านการเงินแก่ SMEs

กลยุทธ์ที่ 5 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของธุรกิจมีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 5.1 เร่งพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ SMEs
- 5.2 พัฒนากลไกในการปรับปรุงนโยบาย กฎหมายและการบริหารเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดข้อเสียเปรียบของ SMEs
- 5.3 ส่งเสริม SMEs ให้พร้อมเข้าสู่สังคมข่าวสาร
- 5.4 ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการกระจายสินค้า

5.5 ขยายขีดความสามารถของหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการให้บริการแก่ SMEs และการจัดทำแผนส่งเสริม SMEs ในภูมิภาค ให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจภาคต่างๆ เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ

5.6 ส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดย่อม

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการได้แก่

6.1 บ่มเพาะการจัดตั้งวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาในอนาคต

6.2 ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาเดิมของวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ

6.3 ขยายขีดความสามารถด้านการจัดการเชิงธุรกิจและส่งเสริม ให้วิสาหกิจรายย่อยสามารถเข้าสู่ระบบที่เป็นทางการได้

6.4 ผลักดันและยกระดับความร่วมมือในกลุ่มธุรกิจ

กลยุทธ์ที่ 7 สร้างความเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจครบวงจร มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

7.1 ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ตามหลักการเกาะกลุ่มธุรกิจเพื่อประสิทธิภาพโดยรวม

7.2 พัฒนาโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเชื่อมโยงวิสาหกิจครบวงจรในแต่ละภูมิภาค

7.3 ผลักดันและสนับสนุนการรวมกลุ่มและการสร้างธุรกิจสัมพันธ์

7.4 จัดมาตรการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์และเงินทุนเพื่อผลักดันให้เกิดการลงทุนและร่วมลงทุนดำเนินกิจการประเภทต่างๆ รองรับธุรกิจอย่างครบวงจร

4. กลไกการบริหารแผน กระบวนการบริหารและจัดการเพื่อนำแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติ จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 โดยมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้บริหารและประสานแผน สำหรับในส่วน of แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้าและภาคบริการ ขณะนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำลังจ้างศึกษา และวิเคราะห์พื้นฐานซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จ และสามารถนำเสนอต่อสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อจัดทำเป็นนโยบายและแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้า และภาคบริการ ได้ภายใน กลางปี 2544 เป็นที่คาดหวังว่าเมื่อได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้ง 3 ภาค คือ ภาคการค้า ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการได้อย่างเสร็จสมบูรณ์ จะสามารถช่วยให้ทิศทางการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปในทางเดียว

กัน มีการผนึกกำลังที่เข้มแข็งมากขึ้นทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถผลิตพืชเศรษฐกิจของประเทศ
อันจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอนาคต

1.1.3 ลาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

(rakbankerd ,www, 2545) การค้าต่างประเทศและดุลการชำระเงินไตรมาสแรกปี ' 45

การส่งออก ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2545 มูลค่าการส่งออกยังคงมีแนวโน้มลดลง ต่อ
เนื่องโดยเมื่อเทียบกับปีก่อนลดลงร้อยละ 6.3 อย่างไรก็ดี การลดลงดังกล่าวเป็นผลของราคา ส่ง
ออกที่ลดลง ในขณะที่ปริมาณการส่งออกเริ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแล้ว ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ
สหรัฐฯ ซึ่งแนวโน้มนี้สอดคล้องกับประเทศในภูมิภาคที่มีแนวโน้มการส่งออกดีขึ้น

สินค้าเกษตร ข้าว ปริมาณส่งออกยังอยู่ในระดับสูง แต่ราคาที่ลดลงต่อเนื่องทำให้มูลค่า
ส่งออกลดลงเล็กน้อย มันสำปะหลัง ลดลงจากอุปสงค์จากตลาดสหภาพยุโรปที่ตกต่ำต่อเนื่อง
จากการเล็งขาลดลง เปิดไก่แช่เย็นแช่แข็ง ยังขยายตัวดีทั้งปริมาณและราคาเนื่องจากกรณีใน
การบริโภคเพิ่มขึ้นทดแทนเนื้อวัว นอกจากนี้ แม้ว่าสหภาพยุโรปจะมีความเข้มงวดด้าน สุขอนามัย
และสารเจือปน รวมทั้งได้ตรวจพบสารในโคโรฟูแรนบ้างแต่ผู้ส่งออกไทยสามารถปรับปรุงและ
ควบคุมกระบวนการผลิตได้ทุกขั้นตอน ทำให้ไม่ได้รับผลกระทบมากนัก ด้านยางพารา ปริมาณส่ง
ออกยังขยายตัวตามความต้องการผลิตยางมือยางในมาเลเซียรวมทั้งผลิตยางล้อในประเทศจีนและ
เกาหลีใต้ อย่างไรก็ตามราคาที่ลดลงต่อเนื่องจากการที่มีอุปทานส่วนเกินในตลาดโลกทำให้มูลค่า
ส่งออกลดลง

สินค้าประมง กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ส่งออกได้ลดลงเนื่องจากมีอุปทานในตลาดโลกสูง แข่ง
ขันสูง ราคาส่งออกอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งถูกกีดกันในตลาดสหภาพยุโรปโดยเข้มงวดในการตรวจ
สารตกค้าง เช่นคลอแรมฟินิคอลในกุ้งส่งออกประกอบด้วยประเทศคู่แข่งได้รับสิทธิ
ประโยชน์ทางภาษีทำให้ขายสินค้าในราคาต่ำได้

สินค้าอุตสาหกรรม สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิตสูงโดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าอิเล็กทรอนิกส์
นิกซ์ยังลดลงมากเมื่อเทียบกับปีก่อน อย่างไรก็ตามคำสั่งซื้อสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของสหรัฐฯที่มีทิศทาง
เพิ่มขึ้น ได้ส่งผลให้การส่งออกสินค้าในกลุ่มนี้เริ่มปรับตัวดีขึ้นในช่วงปลายไตรมาส ผลิตภัณฑ์
โลหะสามัญ มูลค่าส่งออกลดลงเพราะผลกระทบจากการถูกไต่สวนการทุ่มตลาดในสหรัฐฯ บาน
ชนด์และชิ้นส่วน ลดลงเนื่องจากอุปสงค์จากตลาดสหภาพยุโรปที่มีแนวโน้มชะลอตัว ขณะเดียวกัน
ก็มีรถจักรยานยนต์ลอกเลียนแบบจากจีนเข้ามาเป็นคู่แข่งด้วย ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ยังลดลงต่อ
เนื่องเพราะอุปทานส่วนเกินจากการผลิตในประเทศที่ใช้สำหรับส่งออกมีปริมาณไม่มากนัก

สินค้าที่ใช้แรงงานสูง เสื้อผ้าสำเร็จรูป ลดลงมากตามอุปสงค์ของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น
การกีดกันประเทศนอกกลุ่มสหภาพยุโรป รวมทั้ง คู่แข่งจากจีนและอินโดนีเซียซึ่งส่งออกสินค้า

คุณภาพต่ำราคาถูกเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งยังต้องแข่งกับเว็บคนามซึ่งส่งออกสินค้าที่มีคุณภาพใกล้เคียงไทย รองเท้า ยังลดลงต่อเนื่อง ขณะที่ของเล่น ยังประสบปัญหาการขาดดุลและค่าขนส่งที่อยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งอัญมณีและเครื่องประดับ ลดลงตามอุปสงค์ในตลาดสหรัฐและสหภาพยุโรป

สินค้าที่ใช้แรงงานสูง เสื้อผ้าสำเร็จรูป อาหารทะเลกระป๋อง ลดลงเนื่องจากอุปสงค์จากประเทศคู่ค้ายังซบเซาประกอบกับมีการแข่งขันด้านราคาจากประเทศคู่แข่งและยังประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบอีกด้วย เฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน ได้รับผลพลอยได้จากเหตุการณ์วินาศกรรมที่สหรัฐฯ ทำให้ผู้บริโภคในสหรัฐฯ เดินทางน้อยลงและมีอุปสงค์ต่อสินค้านี้เพิ่มขึ้น น้ำตาลยังมีอุปสงค์จากจีนต่อเนื่องเพื่อผลิตแอลกอฮอล์ ขณะที่ผลผลิตอ้อยในปีเพิ่มขึ้นจากปีก่อนด้วยทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้น

การนำเข้า ยังลดลงต่อเนื่องตามภาวะการส่งออกและอุปสงค์ในประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ โดยลดลงร้อยละ 10.2 ซึ่งเป็นการลดลงทั้งปริมาณและราคา โดยเฉพาะการลดลงของราคาเชื้อเพลิงและผลิตภัณฑ์

สินค้าอุปโภคบริโภค ลดลงเล็กน้อย แต่มีแนวโน้มเฉพาะในหมวดอาหารและเครื่องดื่มมีการนำเข้าเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์นม ธัญพืชและผักผลไม้ ทางด้านหมวดสินค้าคงทนแม้ว่าจะยังลดลงต่อเนื่องแต่เครื่องใช้ไฟฟ้าซึ่งมีสัดส่วนประกอบครึ่งหนึ่งของหมวดนี้มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นเล็กน้อยหลังจากที่ลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ครึ่งหลังของปีก่อน

วัตถุดิบและกึ่งวัตถุดิบ การนำเข้าชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ แผงวงจรรวมและชิ้นส่วนลดการส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มีมูลค่านำเข้าสูงขึ้นเนื่องจากผู้จำหน่ายในประเทศส่งเสริมการขายในช่วงต้นปีโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มือถือ และความต้องการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทั้งในส่วนภาครัฐและภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้น อัญมณี มีการนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับมากขึ้นเนื่องจากการขาดแคลนวัตถุดิบในประเทศ

สินค้าทุน ปริมาณนำเข้าเครื่องจักรกลและส่วนประกอบยังลดลงต่อเนื่องที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ สิ่งทอ ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวเป็นผลจากการส่งออกที่ชะลอตัว และเครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบซึ่งส่วนใหญ่ใช้ในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ก็ลดลงเช่นกันแต่ช่วงปลายไตรมาสเริ่มเห็นแนวโน้มที่ดีขึ้น รถยนต์และส่วนประกอบ นำเข้าลดลงโดยเฉพาะแอสซีส์และตัวถังตามภาวะการส่งออกที่ชะลอตัวลง น้ำมันดิบ ราคานำเข้าลดลงอยู่ในระดับเฉลี่ย 18 ดอลลาร์สหรัฐ. ต่อบาร์เรล เทียบกับ 24 ดอลลาร์สหรัฐ. ต่อบาร์เรลในปีก่อนอย่างไรก็ตามในช่วงปลายไตรมาสราคาน้ำมันดิบมีแนวโน้มสูงขึ้นจาก สถานการณ์ในตะวันออกกลางที่เริ่มรุนแรงขึ้น

ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด มูลค่าการนำเข้าที่ลดลงมากกว่าการส่งออกส่งผลให้ดุลการค้าเกินดุลสูงถึง 0.7 พันล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เทียบกับปีก่อนที่เกินดุลเพียง 0.1 พันล้านดอลลาร์

สรอ. ในขณะที่ดุลบริการและบริจาเกินดุลลดลงจากปีก่อนเล็กน้อย เพราะดุลบริการด้านจ่ายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะรายจ่ายท่องเที่ยวและการส่งกลับกำไรและเงินปันผลเพิ่มขึ้น ขณะที่ดุลบริการด้านรับลดลงเนื่องจากผลตอบแทนจากการลงทุนที่ลดลงทั้งภาคเอกชนและทางภาคทางการ ดุลบัญชีเดินสะพัดจึงเกินดุล 1.8 พันล้านดอลลาร์ สรอ.สูงกว่าปีก่อนที่เกินดุล 1.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ.

เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิ จากข้อมูลเบื้องต้นขาดดุล 1.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ.ลดลงจากช่วงเดียวกันปีก่อนที่ขาดดุล 2.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เนื่องจากการขาดดุลที่ลดลงของภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคารเป็นสำคัญ

เงินทุนภาคเอกชน ภาคธุรกิจที่ไม่ใช่ธนาคารลดลง เนื่องจากการชำระหนี้เงินกู้ต่างประเทศลดลงเหลือ 0.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ส่วนบัญชี Nonresidentbaht (NREB) เปลี่ยนเป็นขาดดุลจำนวน 0.8 พันล้านดอลลาร์ สรอ. จากช่วงเดียวกันปีก่อนที่เกินดุลเล็กน้อย สำหรับภาคธนาคารขาดดุลลดลงเหลือ 0.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ. จากช่วงเดียวกันปีก่อนที่ขาดดุล 1.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. เนื่องจากยอดคงค้างหนี้ของ ช.พ. และกิจการวิเทศธนกิจ ลดลงมากซึ่งมีการชำระหนี้รวมกันเพียง 0.4 พันล้านดอลลาร์ สรอ.

เงินทุนภาคทางการ (รวมชปท.) เกินดุลจำนวน 0.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. (ช่วงเดียวกันปีก่อนขาดดุล 0.3 พันล้านดอลลาร์ สรอ.) เนื่องจากมีเงินไหลเข้าผ่านชปท. เป็นจำนวนสูงซึ่ง ชปท.นำไปชำระคืนหนี้เงินกู้จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF package) ส่วนภาครัฐบาลมีการไถ่ถอนพันธบัตรที่ครบกำหนดจำนวน 272 ล้านดอลลาร์ สรอ. และรัฐวิสาหกิจชำระหนี้เงินกู้จำนวน 180 ล้านดอลลาร์ สรอ.

ดุลการชำระเงิน เกินดุล 0.9 พันล้านดอลลาร์ สรอ. สูงจากปีก่อนที่เกินดุลเพียง 0.2 พันล้านดอลลาร์ สรอ.เงินสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นเดือนมีนาคม 2545 อยู่ ณ ระดับ 33.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ. หรือเทียบเท่าการนำเข้า 6.8 เดือน โดยมียอดค้างการขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิจำนวน 1.6 พันล้านดอลลาร์ สรอ.

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

(deqp.www.2545) สถานภาพทรัพยากรธรรมชาติ 5 ปี หลังวิกฤตเศรษฐกิจ

หมายเหตุ เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2545 ที่ผ่านมา สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดประชุมประจำปีเรื่อง “ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย 5 ปี หลังวิกฤตเศรษฐกิจ” และมีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อนำไปเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบ ต่อไปนี้เป็นรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้นำเสนอในการประชุมกลุ่มย่อย

เรื่องทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการเพื่อความอยู่รอดของคนไทย

สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม : การเปลี่ยนแปลงก่อนและหลังวิกฤต

1. ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ ทรัพยากรทะเลเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือย ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมและร่อยหรออย่างต่อเนื่อง
 - ป่าไม้เสื่อมโทรมลงอย่างมาก ส่งผลต่อสภาพภูมิอากาศปริมาณน้ำฝนและการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ปี 2544 คาดว่า พื้นที่ป่าไม้รวมของประเทศจะเหลือประมาณ 80 ล้านไร่ หรือร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ
 - น้ำ ความต้องการใช้น้ำทั้งเพื่อการบริโภคและเพื่อการผลิตขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ในขณะที่ความสามารถในการเก็บกักทำได้จำกัด และการบริหารจัดการน้ำก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
 - ดิน และที่ดิน เสื่อมโทรม ปัญหาการชะล้างพังทลายของดินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 70.8 ล้านไร่ในปี 2544 เป็น 134 ล้านไร่ ในปี 2542 และยังพบพื้นที่ที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ถึง 191 ล้านไร่รวมทั้งปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน และการไร้ที่ดินทำกินอย่างรุนแรงเพิ่มขึ้นหลังภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ
 - ทรัพยากรประมงและชายฝั่งเสื่อมโทรมลงอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อชีวิตสัตว์น้ำและการทำประมงอย่างมาก ป่าชายเลน 2.3 ล้านไร่ในปี 2504 ถูกทำลายให้กลายเป็นพื้นที่ทำนาทุ่งจนเหลือเพียง 1.05 ล้านไร่ ในปี 2539 ขณะที่อัตราการจับสัตว์น้ำของชาวประมงลดลงเหลือชั่วโมงละ 20 กิโลกรัม จากที่เคยจับได้สูงสุดถึงชั่วโมงละ 300 กิโลกรัม ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาเป็นผลจากการระบายน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม การทำประมงไม่ถูกวิธี การจับปลาในฤดูวางไข่
2. สิ่งแวดล้อมที่ผ่านมารัฐมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายลงอย่างรวดเร็วจนขาดความสมดุล ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมือง
 - มลพิษชุมชน เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจปริมาณขยะเพิ่มขึ้นจาก 10.6 ล้านตันในปี 2535 เป็น 13.2 ล้านตันในปี 2539 เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.9 ต่อปี ในขณะที่ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540-2543 มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ต่อปี เพิ่มจาก 13.5 ล้านตันในปี 2540 เป็น 13.9 ล้านตัน ในปี 2543 ขยะจากกรุงเทพฯ คิดเป็น ร้อยละ 24 ของขยะจากทั่วประเทศ ขยะจากเขตเมืองร้อยละ 33 ที่เหลือร้อยละ 43 มาจากชนบทหรือพื้นที่นอกเขตเทศบาล
 - มลพิษทางน้ำ สะท้อนความรุนแรงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน มีปริมาณความสกปรก (บีโอดี) 6.2 มิลลิกรัมต่อลิตร (มาตรฐานกำหนดไว้ ต้องไม่เกิน 4 มิลลิกรัมต่อลิตร) ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจดีขึ้นเล็กน้อย แต่ตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมาคุณภาพน้ำในแม่น้ำท่าจีนอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาตลอด

- มลพิษอากาศและเสียง ปัญหามลพิษเองที่เคยรุนแรงมีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อวิกฤตเศรษฐกิจ แต่คาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเป็นสาเหตุของก๊าซเรือนกระจกและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ก่อนวิกฤตเศรษฐกิจมีปริมาณฝุ่นละออง 147,000 ตัน และเพิ่มเป็น 233,000 ตัน ในปี 2540 และเริ่มลดลงในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจเหลือเพียง 193,000 ตัน

- กากของเสียอันตราย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะขาดมาตรการจัดการที่มีประสิทธิภาพ 100,000 ไร่ ในขณะที่มีอัตราการรื้อป่าเฉลี่ยปีละ 620,000 ล้านไร่ การฟื้นฟูที่ดินที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายดำเนินการได้เพียงปีละ 2 ล้านไร่ ในขณะที่มีที่ดินที่มีปัญหานี้มากกว่า 190 ล้านไร่

การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง มีการรณรงค์และสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนและชุมชน เพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ประชาชนมีความตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น แต่ขาดกลไกและกระบวนการที่มีรูปธรรมที่ชัดเจนมารองรับรูปแบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นเพียงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับฟังความคิดเห็น ยังไม่สามารถเข้าร่วมในลักษณะแ่งคิดร่วมตัดสินใจและร่วมดำเนินการ

บทเรียนจากการดำเนินการที่ผ่านมา

1. รัฐเป็นเพียงผู้บริหารหลักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมามีเป็นธรรมไม่โปร่งใสทำให้เกิดความขัดแย้ง
2. ค่าใช้จ่ายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกผลักดันให้เป็นค่าใช้จ่ายสาธารณะของสังคม
3. การแก้ปัญหาของรัฐเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ พึ่งพาเทคโนโลยีและการจัดการแบบตะวันตก ไม่เหมาะสมและมีค่าใช้จ่ายสูง
4. การใช้กฎหมายในการควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่มีประสิทธิภาพไม่เข้มงวดและขาดความต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. สร้างระบบเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการที่เป็นธรรมและโปร่งใส โดยการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบที่รวมศูนย์ โดยภาครัฐในส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นในเครือข่ายชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ภาคเอกชน ท้องถิ่นและประชาชน รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรปกครองท้องถิ่น โดยพัฒนาวิสัยทัศน์และองค์ความรู้ในการบริหารจัดการ
2. ผลักดันรูปแบบและหลักการบริหารที่ดีสนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมสู่การใช้อย่างเป็นทางการ
3. พัฒนากลไกการแก้ปัญหาคือความขัดแย้งเช่น ทบทวนโครงสร้างการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (อีไอเอ) และการทำประชาพิจารณ์
4. จัดตั้งองค์กรอิสระเข้าไปมีบทบาทในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

5. พัฒนาองค์ความรู้และสร้างโอกาสการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

1.1.5 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

(rakbankerd ,www, 2545) 5 ปีวิกฤตคนไทยแย่ลง – จนเพิ่ม

สภาพล้มเหลวรายงาน หลังวิกฤตเศรษฐกิจชาวไทยอยู่ดีมีสุขลดลง ขาดจนเพิ่ม เผย “คนคิดเป็นทำเป็น” มีแค่ครึ่งเดียว เด็กไทยอ่อน 4 วิชาหลักคะแนนต่ำกว่า 50 % เดือนรัฐเร่งแก้เอ็นพีแอลหนี้สาธารณะ

รายงานข่าวจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) แจ้งว่าในวันที่ 31 มิถุนายน สศช. จะจัดประชุมประจำปี 2545 ในเรื่อง “ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย : 5 ปีหลังวิกฤตเศรษฐกิจ” โดยทาง สศช. จะรายงานความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ (ปี 2535-2539) ช่วงเกิดวิกฤต (ปี 2540-2541) และช่วงหลังวิกฤต (ปี 2542-2544) โดยเห็นว่าความอยู่ดีมีสุขของคนไทยโดยรวมลดลง หลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจลดลงนี้ดัชนีความอยู่ดีมีสุขโดยรวมก่อนวิกฤตอยู่ที่ระดับ 77.1% ช่วงวิกฤตลดลงเหลือ 71.3% หลังวิกฤตดัชนีนี้แม้จะปรับดีขึ้นเล็กน้อยอยู่ที่ระดับ 72.1%

ส่วนการว่างงานและความไม่มั่นคงในการทำงาน มีผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยมากที่สุด โดยดัชนีการทำงานในช่วงก่อนวิกฤต อยู่ที่ระดับ 79.8% ช่วงวิกฤตเหลือเพียง 38.4 % และหลังวิกฤตเพิ่มเป็น 50.3 % ณ ที่ความยากจนและการกระจายรายได้ ช่วงก่อนวิกฤตอยู่ที่ 83% ช่วงวิกฤตอยู่ที่ 83 % ช่วงวิกฤต 77.6 % และหลังวิกฤตลดลงเหลือ 73.4 % ส่วนอัตราการว่างงาน ช่วงก่อนวิกฤตในปี 2539 มีอัตราว่างงานเฉลี่ยเพียง 1.5 % หรือ 4.9 แสนคน ช่วงวิกฤตในปี 2541 ส่งผลให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น 4.4% หรือ 1.41 ล้านคน ส่วนการได้รับการศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานในปี 2535 เฉลี่ย 6.1 ปี เพิ่มขึ้นเป็น 7.8 ปีในปี 2543

นอกจากนี้ยังพบว่าแม้คนไทย 95 % สามารถอ่านออกเขียนได้ แต่การพัฒนาการเรียนรู้ของคนไทยที่จัดได้ว่า “คิดเป็นทำเป็น” มีเพียง 54%

ส่วนของคุณภาพการศึกษาในวิชาหลัก 4 วิชา ได้แก่ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จำแนกตามรายวิชา ในปี 2543 พบว่าภาษาไทยและวิทยาศาสตร์ 40.435%

คนไทยส่วนใหญ่ยากจนลงกว่าเดิม โดยวิกฤตเศรษฐกิจทำให้คนยากจนเพิ่มขึ้นโดยปี 2539 คนจนมีจำนวน 6.8 ล้านคน หรือ 9.9 ล้านคน ในปี 2544 เหลือ 13 % หรือ 8.2 ล้านคน

ส่วนภาวะเศรษฐกิจ 5 ปีหลังเกิดวิกฤตในปี 2540 เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวดีขึ้น จากปี 2540 ที่เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวดีขึ้น จากปี 2540 ที่เศรษฐกิจหดตัว 1.4 % ในปี 2541 หดตัวถึง 10.5 % แต่หลังจากนั้นการบริการนโยบายเศรษฐกิจมหภาคทำให้เสถียรภาพของเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้น ส่งผลให้ปี

2543- 2544 เศรษฐกิจขยายตัวต่อเนื่อง โดยในปี 2542ขยายตัว4.4 % และปี 2543 ขยายตัว 4.6 % แต่ในปี 2544 เศรษฐกิจโลกชะลอตัว ทำให้เศรษฐกิจขยายตัวเหลือเพียง 1.8 % แม้ว่าอุปสงค์จะเพิ่มขึ้น แต่การส่งออกทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

(rakbankerd , www .2545) การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางสังคมในเมืองและชนบท แนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางสังคมในเมือง ได้หลายแนวทางแต่ถ้า

พิจารณาจากพัฒนาการของสังคมไทยในประวัติศาสตร์แล้วจะเห็นว่ามีความแตกต่างจากคำว่า นครหรือมหานคร ซึ่งเป็นเมืองที่เติบโตในสังคมยุคอุตสาหกรรม พอถึงช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา เราจะพบว่าปรากฏการณ์เมืองหรือปรากฏการณ์นครขนาดใหญ่ขยายตัวจากโลกตะวันตกไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเอเชีย ในโลกตะวันออกเราจะพบว่ามันมีการเติบโตของเมืองหรือนครขนาดใหญ่ เกิดแพร่หลายทั่วไปหมด นครที่มีคนอยู่ 10 ล้านคนสมัยก่อนมีอยู่เพียงไม่กี่แห่งในโลกนี้ ปัจจุบันนี้กลับมีเพิ่มมากขึ้นในหลายต่อหลายประเทศด้วยกันในเอเชีย ซึ่งทำให้หมดประเทศชนบทลงไป สำหรับกรณีประเทศไทยอาจช้าหน่อย คนไทยเข้ามาอยู่ในเมืองเพิ่มมากขึ้น ๆ ในอัตราที่อาจจะไม่รวดเร็วเท่าบางประเทศแต่ว่าคนไทยส่วนใหญ่จะเป็นคนในเมืองมากกว่าคนในชนบทอย่างที่เคยเป็นมา ประเทศไทยก็จะเปลี่ยนจากประเทศชนบทเป็นประเทศเมืองมากขึ้นตามลำดับ ปรากฏการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นทั่วไปหมดในเอเชีย

การแบ่งข้อแตกต่างระหว่างเมืองและชนบทโดยเด็ดขาดเป็นเรื่องยาก ในสังคมไทย แม้แต่การให้คำจำกัดความของคำว่า “ชุมชนเมือง” และ “ชุมชนชนบท” เพราะโดยสภาพความเป็นจริงในกรณีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ กรุงเทพฯ ก็เป็นที่รวมของคนในชนบทที่ลี้ภัยเข้ามาทำมาหากิน และนำวัฒนธรรมเข้าไปใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ ด้วย จึงเกิด “วัฒนธรรมตกค้าง” ในหลายรูปแบบ เช่น วัฒนธรรมสลัม วัฒนธรรมของชุมชนมุสลิม หรือเผ่าพันธุ์ต่างๆ ดังนั้นการให้ความหมายของคำว่า “ชุมชน” ตามแบบตะวันตกที่ว่า หมายถึง ชุมชนที่มีคนมีความสัมพันธ์กันโดยตรงตั้งอยู่ในเขตภูมิศาสตร์เดียวกัน และมีกิจกรรมร่วมกันอย่าง ในแง่ของอุดมการณ์คือมีความเอื้ออาทรต่อกันและกัน ในระดับหนึ่ง ลักษณะชุมชนแบบนี้จะมองไม่เห็นในกรุงเทพฯ เพราะคนในกรุงเทพฯ ไม่อาจเป็นอย่างคำจำกัดความดังกล่าว ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเมืองหรือชนบท ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้ จึงเป็นการกล่าวในภาพรวม ๆ โดยพิจารณา ความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น กับชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ ในด้านสังคมวัฒนธรรม ซึ่งบางแห่งมีลักษณะเป็นชุมชนกึ่งเมือง มิได้เป็นสังคมเมืองอย่างตะวันตก

การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นเรื่องปกติ วิสัยของสรรพสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ชุมชนในชนบทของประเทศไทยในแต่ละภาค แต่ละจังหวัดได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ไม่เท่ากันในแต่ละช่วงเวลาปัจจัยดังกล่าวได้แก่ปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจระดับโลกที่ส่งผลมาถึงประเทศไทย นโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย ที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละฉบับ ส่วนปัจจัยภายในได้แก่ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายในกลุ่มคนของชุมชน การปรับตัวของชุมชนต่อกระแสภายนอก รวมถึงภูมิปัญญาในท้องถิ่นซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

(tv3 ,www ,2545) คนไทยยังฟุ่มเฟือย

ยอดการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศยังสูง ยอดเดือน เมษายนที่ผ่านมามีมูลค่าสูงถึง 55 ล้านดอลลาร์ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้รับทราบรายงานการนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยเดือน เมษายนปีนี้ ปรากฏว่ามีมูลค่ารวม 55.36 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน 6.15 ล้านดอลลาร์ และสินค้าที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงสุด 3 อันดับแรก คือสุรา คิดเป็นเงินถึง 11 ล้านดอลลาร์ เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 4 ล้านดอลลาร์ ตามด้วยน้ำหอมและเครื่องสำอาง รวมทั้งกล้องถ่ายรูป ที่นำเข้าเพิ่มขึ้นสูงเช่นเดียวกัน

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ประวัติศาสตร์

เดิมบ้านบึงอ้อได้มีชาวบ้านบ้านสีมุด ตำบลพลกรัง จังหวัดนครราชสีมา ได้อพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ประมาณ 15 หลังคาเรือน โดยอาศัยพื้นที่เลี้ยงสัตว์พาหนะอยู่ต่อมาราษฎรได้ทำการจับจองที่ดิน เพื่อทำกิน และอาศัยทำนา เพราะมีพื้นที่กว้างขวาง และในพื้นที่แห่งนี้มีบึงใหญ่มาก และมีความลึก มีน้ำตลอดปี ไม่เคยแห้งสามารถใช้ได้ตลอดปี และมีต้นอ้อขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ราษฎรจึงได้พากันตั้งชื่อว่า “บ้านบึงอ้อ” และบ้านบึงอ้อแต่เดิมนั้นขึ้นอยู่ในการปกครองของตำบลพันดุง อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. 2502 ได้แยกหมู่บ้านออกจากตำบลพันดุง อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา มาขึ้นกับตำบลหนองสรวง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งตำบลดังกล่าวได้แบ่งการปกครองทั้งหมด 8 หมู่บ้าน ซึ่งบ้านบึงอ้อเป็นหมู่ที่ 2 ของตำบลหนองสรวง

วันที่ 16 สิงหาคม 2525 ได้มีประกาศจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ให้แยกบ้านบึงอ้อ ออกจากตำบลหนองสรวง โดยยกฐานะเป็นตำบล ปัจจุบันบ้านบึงอ้อ เป็นหมู่ที่ 1 ในทั้งหมด 9 หมู่บ้าน ในตำบลบึงอ้อ

การตั้งถิ่นฐาน

การตั้งถิ่นฐานนั้นเดิมชาวบ้านตั้งเคมื่อพยอมมาจากบ้านสิมม ตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีนายประทีป อินทรวิจิตร เป็นผู้ริเริ่มในการเคลื่อนย้ายผู้คนและถือเป็นบรรพบุรุษของคนในหมู่บ้านบึงอ้อนี้ด้วย

สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

ทำเลที่ตั้ง

บ้านบึงอ้อเป็นหมู่บ้านในตำบลบึงอ้อ ซึ่งมีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน บึงอ้อเป็นหมู่ที่ 1 ตั้งอยู่ในทางตอนกลางของอำเภอบางทะเลสอ ตอนต้นของตำบลบึงอ้อ ห่างจากที่ว่าการอำเภอ 7 กิโลเมตร เส้นทางคมนาคม ที่สำคัญได้แก่ ทางหลวงจังหวัด หมายเลข 2068 ตอนโคกกรวด-โนนไทย และถนนใช้ผ่านหมู่บ้านบึงอ้อ คือบ้านบึงอ้อ - โคนค จากทางหลวงจังหวัด หมายเลข 2068 ตัดผ่านถนนสายบึงอ้อ - โคนค ระยะทางเข้าถึงหมู่บ้านบึงอ้อ 2 กิโลเมตร

ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยในระดับความสูงจากน้ำทะเล 190 เมตร, 200 เมตร, 220 เมตร, และ 230 เมตร ตามลำดับ

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อบ้านกุ่มพะยา ตำบลบึงอ้อ อำเภอบางทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา
 ทิศใต้ ติดต่อบ้านนุระไหว ตำบลบึงอ้อ อำเภอบางทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา
 ทิศตะวันออก ติดต่อบ้านสิมม ตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
 ทิศตะวันตก ติดต่อบ้านหนองม่วง ตำบลโป่งแดง อำเภอบางทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

สภาพที่ดิน

สภาพที่ดินโดยทั่วไปบ้านบึงอ้อนั้นส่วนมากจะเป็นที่ราบ ถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยในระดับความสูงจากน้ำทะเล 190 เมตร, 200 เมตร, 210 เมตร, 220 เมตร, และ 230 เมตร ตามลำดับ ส่วนมากดินจะเป็นดินร่วนปนทราย ดินมีการระบายน้ำดี ดินมีความสามารถให้น้ำผ่านได้ดีปานกลาง ดินมีสีน้ำตาลเข้ม, สีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลปนเหลือง เนื้อดินเป็นดินทรายปนดินร่วน หรือดินร่วนปนทราย ดินมีสีแดงปนเหลือง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำมีปริมาณอินทรีวัตถุ และโปรตุสเซียมที่เป็นประโยชน์ได้ปานกลางในดิน ซึ่งสภาพที่ดินนี้ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว เพราะมีสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมหรือลาดชันมากสำหรับการปลูกพืชไร่และไม่ผลนั้น มีความเหมาะสมปานกลางเพราะดินมีความชื้นไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช เนื่องจากดินขาด

ความอุดมสมบูรณ์โอกาสที่พืชจะได้รับความเสียหายเนื่องจากการขาดน้ำมีมากโดยเฉพาะมีฝนทิ้งช่วง และดินอุ้มน้ำไว้ไม่ได้ดีเพราะมีเนื้อดินหยาบ

พื้นที่นี้ควรเป็นพื้นที่ปลูกพืชอย่างถาวร สามารถใช้ปลูกพืชไร่หรือไม้ผลต่างๆ แต่ต้องมีการใส่ปุ๋ยในอัตราที่เหมาะสมและต้องมีการอนุรักษ์ดิน เช่นการปลูกพืชตามแนวระดับ

ป่าไม้พื้นที่สาธารณะ

บ้านบึงอ้อนนั้นมีพื้นที่ทั้งหมด 2,780 ไร่ ใช้ทำการเกษตร 2,110 ไร่ พื้นที่เหลือจะเป็นที่อยู่อาศัย เมื่อก่อนนั้นบ้านบึงอ้อนเป็นบริเวณหนึ่งที่มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารธรรมชาติของชาวบ้านลักษณะป่าไม้เป็นป่าเต็งรัง ป่าผสมผลัดใบ ปัจจุบันป่าไม้ถูกโค่นถางเพื่อใช้ในการเพาะปลูกพืชไร่และพื้นที่ส่วนมากถูกจับจอง เหลือเพียงป่าสงวน 200 ไร่ ที่ยังไม่ได้ออกเอกสารสิทธิเพราะรัฐบาลได้ประกาศให้เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ แต่อยู่ในการควบคุมดูแลและดำเนินการของนิคมสหกรณ์อำเภอขามทะเลสอ และป่าช้าของหมู่บ้านมีเนื้อที่ 7 ไร่ เป็นที่สาธารณะที่มีอยู่

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

บ้านบึงอ้อนมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติและแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำเป็นแหล่งอาหารทางธรรมชาติของชาวบ้าน และมีน้ำที่สามารถใช้อุปโภคบริโภคตลอดปี แหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ คือ บึงอ้อน แหล่งน้ำที่ชาวบ้านสร้างขึ้น คือ สระน้ำหนองแฝก

สระน้ำหนองแดง

สระน้ำหนองกก

อาชีพครั้งแรกของราษฎรที่อพยพมาอยู่หมู่บ้าน คือ อาชีพทำนา

การเปลี่ยนแปลงสาธารณูปโภค

ถนนเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน	มีสภาพเป็นถนนแบบ	ทางเกวียน
เป็นถนนลูกรัง	เมื่อ พ.ศ. 2522	ยาว 3,000 เมตร
เป็นถนนลาดยาง	เมื่อ พ.ศ. 2532	ยาว 5,000 เมตร
ถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาว	6,500	เมตร
ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน	เมื่อ พ.ศ. 2510	
ประปาหมู่บ้าน	สร้างเมื่อ พ.ศ. 2530	

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ประชากร

ในหมู่บ้านมีครัวเรือน 121 ครัวเรือน มีบ้านเรือน 121 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 550 คน ชาย 265 คน หญิง 285 คน

ประชากรวัย	1 วัน	- 3 ปีเต็ม	จำนวน	33	คน
	3 ปี	1 วัน - 6 ปีเต็ม	จำนวน	28	คน
	6 ปี	1 วัน - 12 ปีเต็ม	จำนวน	65	คน
	12 ปี	1 วัน - 14 ปีเต็ม	จำนวน	25	คน
	15 ปี	1 วัน - 18 ปีเต็ม	จำนวน	36	คน
	18 ปี	1 วัน - 50 ปีเต็ม	จำนวน	28	คน
	50 ปี	1 วัน - 60 ปีเต็ม	จำนวน	38	คน
	60 ปี	1 วันขึ้นไป	จำนวน	45	คน

ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจน ปัจจุบันได้รับการสงเคราะห์จากรัฐ คือเบี้ยยัง

ชีพคนชรา 9 คน

คนพิการในหมู่บ้าน 4 คน

การประกอบอาชีพ

อาชีพทำนา	20	ครอบครัว
อาชีพทำไร่	42	ครอบครัว
อาชีพเลี้ยงสัตว์	9	ครอบครัว
อาชีพรับจ้าง	40	ครอบครัว
อาชีพค้าขาย	6	ครอบครัว
อาชีพรับราชการ	4	ครอบครัว

ราษฎรในหมู่บ้านออกไปขายแรงงานต่างถิ่น จำนวน 25 ครอบครัว จำนวน 50 คน

การศึกษา

โรงเรียนระดับประถมในหมู่บ้าน คือโรงเรียน บ้านบึงอ้อ มีครู 8 คน
ตั้งเมื่อ 5 สิงหาคม 2481

โรงเรียนในหมู่บ้านมีครูที่สอนจบปริญญาตรี วิชาเอกดังนี้

วิชาเอก	คณิตศาสตร์	จำนวน	2	คน
วิชาเอก	เทคโนโลยีการศึกษา	จำนวน	1	คน
วิชาเอก	บริหารการศึกษา	จำนวน	2	คน
วิชาเอก	ประถม	จำนวน	1	คน
วิชาเอก	คหกรรม	จำนวน	1	คน
วิชาเอก	ภาษาอังกฤษ	จำนวน	1	คน

จำนวนนักเรียนในโรงเรียนมี ชั้นอนุบาล 1 - ประถมศึกษาปีที่ 6

ชั้น	อนุบาล1	มี	1	ห้อง
		มีเด็ก	19	คน
ชั้น	อนุบาล2	มี	1	ห้อง
		มีเด็ก	13	คน
ชั้น	ป.1	มี	1	ห้อง
		มีเด็ก	18	คน
ชั้น	ป.2	มี	1	ห้อง
		มีเด็ก	15	คน
ชั้น	ป.3	มี	1	ห้อง
		มีเด็ก	16	คน
ชั้น	ป.4	มี	1	ห้อง
		มีเด็ก	18	คน
ชั้น	ป.5	มี	1	ห้อง
		มีเด็ก	17	คน
ชั้น	ป.6	มี	1	ห้อง
		มีเด็ก	14	คน

ปัจจุบันมีแหล่งน้ำ (ทั้งของสาธารณะและส่วนบุคคล)

บ่อน้ำตื้น	6	บ่อ	ใช้ได้ ตลอดปี
บ่อน้ำบาดาล	1	บ่อ	ใช้ได้ ตลอดปี
สระน้ำ	3	สระ	ใช้ได้ ตลอดปี
บึง	1	บึง	ใช้ได้ ตลอดปี
ประปาหมู่บ้าน	1	แห่ง	ใช้ได้ ตลอดปี

ระบบสาธารณูปโภค

บ้านบึงอ้อมมีสิ่งสาธารณูปโภคต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ไฟฟ้า ราษฎรจำนวน 121 ครัวเรือน มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน
2. ถนนภายในหมู่บ้าน
 - ถนนคอนกรีต
 - จำนวนเส้นทาง 1 สาย
 - ระยะทาง 0.5 กิโลเมตร
 - ถนนลาดยาง
 - จำนวนเส้นทาง 1 สาย

- ระยะทาง 3 กิโลเมตร

ถนนลูกรัง

- จำนวนเส้นทาง 1 สาย

- ระยะทาง 3 กิโลเมตร

การคมนาคมในหมู่บ้านสะดวก

ประปา มีจำนวน 1 แห่ง ราษฎร 121 ครัวเรือน มีน้ำประปาหมู่บ้านทุกครัวเรือน
โทรศัพท์ มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 1 แห่ง

การสาธารณสุข

บ้านบึงอ้อมมีสถานอนามัย 1 แห่ง คือสถานอนามัยบ้านบึงอ้อม

มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 3 คน

ซึ่งในหมู่บ้านจะมีบัตรการรักษาพยาบาลต่างๆ

- เด็กแรกเกิด ถึงอายุ 15 ปี มีบัตรรักษาพยาบาลฟรี
- ผู้สูงอายุ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีบัตรรักษาพยาบาลฟรี
- บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค)
- บัตรประกันสังคม และสิทธิต่างๆ

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ด้านเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านบึงอ้อม ชาวบ้านส่วนมากในหมู่บ้านประกอบอาชีพหลัก คืออาชีพด้านเกษตรกรรม มีการปลูกมันสำปะหลัง ทำนาข้าว เลี้ยงสัตว์ อาชีพรอง คือการรับจ้าง กำขาย และงานด้านบริการต่างๆ

มีพื้นที่ทำการเกษตร 1,500 ไร่ เป็นที่นา 150 ไร่
เป็นที่ไร่ 1,050 ไร่ อื่นๆ คือ เลี้ยงสัตว์, ไม้ยืนต้น 300 ไร่

รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว โดยสรุปรวมทั้งหมดประมาณ

10,001 - 20,000 บาท	มี	80	ครอบครัว
20,001 - 30,000 บาท	มี	20	ครอบครัว
30,001 - 50,000 บาท	มี	12	ครอบครัว
50,001 - 100,000 บาท	มี	9	ครอบครัว

รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านต่อครัวเรือน 15,731 บาทต่อปี

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

วัด

มีวัด คือ วัดบ้านบึงอ้อม ชาวบ้านนับถือ ศาสนาพุทธ

มีพระภิกษุสงฆ์ 3 รูป

ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาไทย และ ภาษาไทยโคราช

ประเพณี

ในรอบหนึ่งปีในหมู่บ้านมีการทำบุญหรืองานประเพณี ชาวบ้านจะปฏิบัติตนแบบชาวพุทธทั่วไป ชาวบ้านเข้าวัดทำบุญตักบาตร ฟังธรรมะ ฟังเทศกัมมาหาชาติ ชอบทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา ตามหลักของศาสนาพุทธ

เดือนมกราคม	ทำบุญประเพณี	วันขึ้นปีใหม่
เดือนกุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณี	วันมาฆบูชา
เดือนเมษายน	ทำบุญประเพณี	วันสงกรานต์
เดือนพฤษภาคม	ทำบุญประเพณี	วันวิสาขบูชา ,วันอาสาฬหบูชา
เดือนกรกฎาคม	ทำบุญประเพณี	วันเข้าพรรษา
เดือนตุลาคม	ทำบุญประเพณี	วันออกพรรษา
และวันธรรมสวนะ และวันอื่นๆ		

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

ผู้นำและการเมืองการปกครอง

บทบาทของผู้นำนับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งในหมู่บ้านและชาวบ้านทั้งหลายจะยอมรับความสามารถของผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การเมืองการปกครองก็สืบเนื่องมาจากเมืองไทยของเราเป็นเมืองพุทธและปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงยึดหลักของการปกครองในหมู่บ้านเป็นประชาธิปไตยด้วย ยึดถือการลงความเห็นชอบของเสียงส่วนมาก, การมีส่วนร่วมของทุกคนในหมู่บ้านเป็นหลักและความถูกต้อง

ผู้นำบ้านบึงอ้อ

1. นายสมนึก	ศรีสันเทียะ	ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลบึงอ้อ
2. นายจิด	เปียสันเทียะ	ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นายอุทัย	พูนสูงเนิน	ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4. นายสวัสดิ์	นิลภาพ	ดำรงตำแหน่งสารวัตรกำนัน
5. นายสมอาจ	ร้ายสูงเนิน	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงอ้อ
6. นายไทรภพ	รียงสันเทียะ	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงอ้อ

การรวมกลุ่มภายในหมู่บ้าน

หมู่บ้านบึงอ้อ มีการรวมกลุ่มภายในหมู่บ้านทั้งหมด 7 กลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ชาวบ้านช่วยกันดำเนินการจัดตั้งขึ้น ช่วยกันบริหารรับผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการร่วมหุ้นร่วมกัน

มีสมาชิกเป็นคนในหมู่บ้าน มีเพียงกลุ่มกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน เป็นการรวมกลุ่ม 2 หมู่บ้าน คือหมู่บ้านบึงอ้อ กับบ้านบึงสมบูรณ์

การรวมกลุ่มต่างๆ ภายในหมู่บ้านแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านมีความสามัคคีกันดี ซึ่งในการรวมกลุ่มนั้นแต่ละกลุ่มจะมีกฎระเบียบที่แน่ชัด เพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตามและยึดเป็นหลักเกณฑ์ จำนวนกลุ่มภายในหมู่บ้าน ณ ปัจจุบันมี 7 กลุ่ม จำแนกเป็น

1. กลุ่มแม่บ้าน	มีสมาชิก	80 คน	เงินทุนสะสม	12,500 บาท
2. กลุ่มจำหน่ายปุ๋ยในหมู่บ้าน	มีสมาชิก	28 คน	เงินทุนสะสม	28,000 บาท
3. กลุ่มเยาวชน	มีสมาชิก	21 คน	เงินทุนสะสม	5,000 บาท
4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	มีสมาชิก	140 คน	เงินทุนสะสม	130,000 บาท
5. กลุ่มกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้านมีสมาชิก	187	ครัวเรือน	เงินทุนสะสม	19,000 บาท
6. กลุ่มทอพรหมเช็ดเท้า	มีสมาชิก	25 คน	เงินทุนสะสม	5,000 บาท
7. กลุ่มอาชีพปลูกมันสำปะหลัง	มีสมาชิก	55 คน	เงินทุนสะสม	100,000 บาท

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโดยภาพรวมมี ดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้าน พบว่า ความเข้าใจของชาวบ้าน กับกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาทที่รัฐบาลจัดสรรให้ทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านละล้านบาท เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อให้สมาชิกกู้ยืม เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านรู้จักการพึ่งพาตนเอง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน และยังให้รู้จักการบริหารจัดการเงินของหมู่บ้าน

2) เงิน 1 ล้านบาท

เป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้ทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านกู้ เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่ครอบครัว และเพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และบริหารจัดการให้กองทุนยังยืนอยู่กับหมู่บ้าน

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน

คณะกรรมการหมู่บ้าน มีจำนวน 10 คน เป็นคณะผู้นำหมู่บ้านในการ ได้รับคัดเลือกมาจากการเลือกสรรของชาวบ้าน เพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาหมู่บ้าน แนะนำชาวบ้าน ด้านกองทุนหมู่บ้านก็เช่นกัน เป็นภารกิจหนึ่งแนะนำทำความเข้าใจกับชาวบ้าน ให้ดำเนินการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้ตรงตามคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด โดยการเลือกสรรนั้น จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คนแต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยชาย หญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน องค์ประชุมของเวทีชาวบ้าน คือมีจำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้าน ชาวบ้านร่วมกันกำหนดวิธีเลือกกันเอง ในหมู่บ้านบึงอ้อมมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 121 ครัวเรือน มีตัวแทนแต่ละครัวเรือนมาร่วมเวทีชาวบ้าน 92 ครัวเรือน เลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 15 คน มีชาย 8 คน หญิง 7 คน เมื่อกองทุนหมู่บ้านมีคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการหมู่บ้านก็มอบหมายการจัดตั้งให้แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อม และดำเนินการจัดทำระเบียบข้อ

บังคับของกองทุน และ ดำเนินการตามขั้นตอนของการจัดตั้งการขอรับเงินจัดสรร คณะกรรมการหมู่บ้านก็จะดูแลในเรื่องอื่นๆ ต่อไปในด้านการพัฒนาหมู่บ้าน

4) ผู้สมัคร

เมื่อกองทุนหมู่บ้านมีระเบียบข้อบังคับแล้ว ก็รับสมัครสมาชิกเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยจะต้องเป็นผู้พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน ,เป็นผู้มีสัญชาติไทย , พร้อมปฏิบัติตามระเบียบกองทุน , คณะกรรมการเห็นชอบ , มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินห้าสิบหุ้น เมื่อมีคุณสมบัติ ดังที่กล่าวมา ยื่นสมัครที่คณะกรรมการกองทุนฯ เมื่อเป็นสมาชิกแล้ว มีสิทธิขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน โดยสมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการ ที่มีกิจกรรมดังนี้ การพัฒนาอาชีพ, การสร้างงาน, การสร้างและหรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน จะต้องเป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า

จุดเด่น การคัดเลือกผู้กู้ นั้น ทางคณะกรรมการจะต้องให้สมาชิกผู้กู้จัดทำโครงการเพื่อเสนอคณะกรรมการกองทุนพิจารณา โดยส่วนมากสมาชิกผู้กู้จะจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย เพื่ออาชีพของตนเอง เป็นโครงการที่คณะกรรมการกองทุนพิจารณาแล้วว่าสามารถดำเนินงานได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน โดยผู้กู้ส่วนมากนำไปประกอบอาชีพทางการเกษตร ก็ปลูกมันสำปะหลัง เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และด้านบริการ คือช่างซ่อมรถ ช่างรับเหมาก่อสร้าง วงเงินที่กองทุนให้กู้รายละไม่เกิน 20,000 บาท โดยมีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาทต่อปี ระยะเวลาการชำระคืน 1 ปี เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย โดยมีการฝากเงินสัจจะทุกเดือน ตามหุ้นที่ผู้กู้ถืออยู่ โดยคณะกรรมการจะนำเงินฝากธนาคารทุกวันที 5 ของเดือน ทั้งนี้ผู้กู้จะต้องทำสัญญาค้ำประกันเงินกู้กับกองทุนฯ โดยมีสมาชิกผู้กู้ด้วยกันเป็นคนค้ำประกัน 2 คน ด้วยกัน

จุดด้อย สมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน มีจำนวน 85 ราย ผู้กู้ 72 ราย สมาชิกผู้กู้ทุกรายต้องเสนอโครงการเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาประกอบการกู้ ซึ่งก็เป็นปัญหาสำหรับสมาชิก เพราะสมาชิกบางคนเขียนหนังสือไม่คล่อง ก็ต้องให้ผู้อื่นช่วยเขียนให้ ซึ่งทำให้เกิดความผิดพลาดไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ สมาชิกก็ต้องนำมาแก้ไขและเสนอต่อคณะกรรมการอีกครั้ง ทำให้เกิดความล่าช้าของการเสนอโครงการและอนุมัติเงินกู้

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า

จุดเด่น ในการทำบัญชีกองทุนฯ นี้ จะมีคณะกรรมการของกองทุนเป็นผู้จัดทำและจะต้องเปิดเผยบัญชีกองทุน ให้สมาชิกทราบ ผู้ทำบัญชี จะได้รับการอบรมเบื้องต้นจากสถาบันราชภัฏ

การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน มีการแยกสมุดบัญชี ดังนี้

- สมุดบัญชีรายรับกองทุน (1 ล้าน) บัญชีที่ 1
- สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน (1 ล้าน)
- สมุดบัญชีรายรับกองทุน (เงินออม)
- สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน (เงินออม)

- ทะเบียนคุมค่าของตู้
- ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
- ทะเบียนเงินฝากสัจจะ/ ค่าหุ้น / เงินรับฝากรายตัว

- เมื่อคณะกรรมการ ได้รับเงินโอนจากส่วนกลาง ก็ต้องลงบัญชีสมุดบัญชีรายรับกองทุน
- สมาชิกยื่นค่าของตู้ ต่อคณะกรรมการกองทุน ลงทะเบียนคุมค่าของตู้
- คณะกรรมการอนุมัติเงินกู้ ลงทะเบียนคุมค่าของตู้ , ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
- รับเงินฝากสัจจะจากสมาชิก ออกใบเสร็จให้สมาชิก และนำเงินฝากสัจจะ นำฝาก

ธนาคารบัญชีที่ 2 (เงินออม) ลงทะเบียนเงินฝากสัจจะ/ ค่าหุ้น / เงินรับฝากรายตัว และสมุดบัญชีรายรับกองทุน (เงินออม)

- ธนาคารมีหนังสือแจ้งว่าได้โอนเงินจากบัญชีที่ 1 เข้าบัญชีสมาชิกผู้กู้ลงสมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน , ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว

เมื่อสิ้นเดือน ทำรายงานรายได้ ค่าใช้จ่าย แจ้งต่อสมาชิกทราบ

จุดคือย การทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน มีสมุดบัญชีหลายเล่มที่ต้องลงรายละเอียด ในหนึ่งรายการต้องลงสมุดบัญชีหลายเล่มและรายละเอียดก็ซ้ำๆ กัน ซึ่งบางครั้งก็ยากต่อการทำความเข้าใจ นอกจากนี้มีพื้นฐานทางบัญชีมาก่อน

3) กระบวนการช่วยเหลือตลาด พบว่า

ส่วนมากสมาชิกที่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน การขอกู้ก็เพื่อต่อยอดอาชีพของตนเองและไม่ต้องไปกู้เงินทุนนอกระบบที่เสียดอกเบี้ยสูง กว่ากองทุนหมู่บ้าน การปลุกมันสำปะหลัง และการเลี้ยงสัตว์ การตลาดก็จะมีสถานที่ภายในอำเภอรับซื้อ ผู้ประกอบอาชีพก็จะทราบว่าที่ไหนให้ราคาสูง เพราะถ้าไปจำหน่ายใกล้ก็จะเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูงตามมาด้วย ซึ่งก็ไม่คุ้มค่านัก ด้านค้าขายเมื่อมีกองเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้ผู้ที่ไปทำงานนอกหมู่บ้านที่ถูกเลิก

จ้างจาก เศรษฐกิจตกต่ำ ถักถักผู้หมู่บ้าน มาทำอาชีพค้าขายกัน ซึ่งก็ทำให้คนในหมู่บ้านที่แต่ก่อนจากที่ต้องเดินทางไปซื้อสินค้านอกหมู่บ้าน ก็มาซื้อในหมู่บ้านของคนได้ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ด้านอาชีพช่างซ่อมรถยนต์และจักรยานยนต์นั้นจากเมื่อก่อนไม่มีสถานที่รับซ่อมในหมู่บ้าน ตอนนี้ชาวบ้านก็สามารถมาใช้บริการในหมู่บ้านของคนได้

2.1.2 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า

จำนวนผู้กู้ จำนวนสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน 85 ราย ผู้กู้ 72 ราย นำเงินที่ได้จากกองทุนหมู่บ้าน นำไปประกอบอาชีพ การผลิตทางการเกษตร ปลูกมันสำปะหลัง 32 ราย , เลี้ยงสัตว์ 17 ราย , ค้าขาย 19 ราย , ด้านบริการ ช่างซ่อมรถ ช่างรับเหมาก่อสร้าง 4 ราย

ขุดเงินให้กู้ ขุดเงินจากกองทุนหมู่บ้าน 1,000,000 บาท ให้สมาชิกกู้ไปทั้งหมด 929,000 บาท เงินกองทุน 1 ล้าน ปัจจุบันเหลือ 71,000 บาท โดยผู้กู้นำเงินไปดำเนินการประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพ

การผลิตทางการเกษตร

ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 32 ราย รวมเงินกู้ 382,000 บาท

เลี้ยงสัตว์ จำนวน 17 ราย รวมเงินกู้ 221,000 บาท

ค้าขาย สินค้าเบ็ดเตล็ด จำนวน 19 ราย รวมเงินกู้ 273,000 บาท

การบริการ

ช่างซ่อม คือ ช่างซ่อมรถยนต์, ช่างจักรยานยนต์ จำนวน 2 ราย รวมเงินกู้ 23,000 บาท

ช่างรับเหมาก่อสร้าง จำนวน 2 ราย รวมเงินกู้ 30,000 บาท

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า

จำนวนผู้กู้ที่ได้ จำนวนสมาชิกกองทุนฯ ที่ได้กู้เงิน จากกองทุนมี 72 ราย จากจำนวนสมาชิกของกองทุนทั้งหมด 85 ราย โดยที่เหลือ 13 ราย ยังไม่ได้เขียนเสนอโครงการเพื่อขอกู้จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน ส่วนมากจะเป็นกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่ก่อนแล้ว โดยกองทุนหมู่บ้านนั้นมีเงินบริจาค ให้เปล่าจากสมาชิกกองทุน 4,860 บาท ทั้งหมด 7 กลุ่ม ซึ่งแยกจากกองทุนหมู่บ้าน จำแนกเป็น

1. กลุ่มแม่บ้าน	มีสมาชิก	80 คน	เงินทุนสะสม	12,500 บาท
2. กลุ่มจำหน่ายปุ๋ยในหมู่บ้าน	มีสมาชิก	28 คน	เงินทุนสะสม	28,000 บาท

3. กลุ่มเยาวชน	มีสมาชิก	21 คน	เงินทุนสะสม	5,000	บาท
4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	มีสมาชิก	140 คน	เงินทุนสะสม	130,000	บาท
5. กลุ่มกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน	มีสมาชิก	187 ครัวเรือน	เงินทุนสะสม	19,000	บาท
6. กลุ่มทอพรมเช็ดเท้า	มีสมาชิก	25 คน	เงินทุนสะสม	5,000	บาท
7. กลุ่มอาชีพปลูกมันสำปะหลัง	มีสมาชิก	55 คน	เงินทุนสะสม	100,000	บาท

การขยายกิจการของผู้กู้ ด้านเกษตรกรรม การปลูกมันสำปะหลัง , เลี้ยงสัตว์ จากเมื่อก่อน สมาชิกผู้กู้จะปลูกแค่เงินทุนที่มี เมื่อมีเงินทุนเพิ่มขึ้นก็สามารถขยายการปลูกและการเลี้ยงเพิ่มขึ้น ก็ทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นด้วย การค้าขาย ก็มีผู้ค้าขายเพิ่มขึ้น จากร้านค้าเล็กๆ ก็ต่อเติมขยายกิจการและซื้อสินค้าเข้าร้านมากขึ้น ทำให้ลูกค้ามากขึ้นด้วย ด้านบริการ ช่างซ่อมรถ, ช่างรับเหมาก่อสร้าง ก็ขยายกิจการ และจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับการบริการให้ลูกค้า

การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่น แต่เดิมในหมู่บ้านบึงอ้อจะมีเพียงอาชีพด้านการเกษตร และค้าขายของเล็กน้อย เพียงไม่กี่ร้าน เพื่อจำหน่ายสินค้าให้แก่คนในหมู่บ้าน แต่ปัจจุบันมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามา ทำให้สมาชิกผู้กู้ได้ทำอาชีพค้าขายเพิ่มขึ้น และขยายกิจการเพิ่มขึ้น ด้านช่างซ่อม ก็มีทั้งซ่อมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เพิ่มเข้ามาดำเนินกิจการในหมู่บ้าน ด้านการรับเหมาก่อสร้าง ก็มีมานานแล้วในหมู่บ้าน รับเหมาเพียงในหมู่บ้านเท่านั้น แต่เมื่อมีกองทุนฯ ทำให้สามารถรับงานนอกหมู่บ้านได้ เพราะมีวัสดุอุปกรณ์มากขึ้น

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า

กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง เมื่อรัฐบาลได้มีนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองขึ้นมา หมู่บ้านทุกหมู่ก็จะต้องจัดเตรียมความพร้อม หมู่บ้านบึงอ้อก็เช่นกัน ได้เตรียมความพร้อม ชาวบ้านทุกคนร่วมแรงร่วมใจกัน มีความสามัคคีกัน ในการจัดการก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านของตนเอง มีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาด้วยคุณค่าและเคารพในกติกาที่กำหนดร่วมกัน ประสานความร่วมมือทั้งในด้านการเรียนรู้ และกิจกรรมร่วมกัน คิดร่วมกัน มีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุน เมื่อหมู่บ้านมีความพร้อม มีความเข้มแข็ง ของหมู่บ้าน ก็สามารถดูแลบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนให้ยั่งยืน

ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด อาชีพหลักของชาวบ้านในหมู่บ้านคือ อาชีพด้านการเกษตร การตลาดของผู้ประกอบอาชีพ ก็จะมีการจำหน่ายผลผลิต ในสถานที่รับซื้อภายในอำเภอ ซึ่งราคาของการจำหน่ายผลผลิตก็ขึ้นอยู่กับกลไกตลาด ซึ่งมันสำปะหลัง ราคาจะตกต่ำตลอด เกษตรกรจะจำหน่ายมันสำปะหลังขาดทุนมาโดยตลอด ซึ่งรัฐบาลก็ต้องเข้ามาช่วยเหลือแทรกแซงราคา เพื่อให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตให้ได้กำไรบ้าง ด้านการค้าขายสินค้าเบ็ดเตล็ดก็จะอาศัยการจำหน่ายให้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง เมื่อร้านค้ามีสินค้ามากขึ้น ก็จะมีลูกค้า

เพิ่มขึ้น ด้านช่างเมื่อมีเครื่องมือที่ดีขึ้นการขยายตลาดและลูกค้าก็เพิ่มขึ้นตามมาด้วย และเมื่อมีบริการที่ดีมีคุณภาพ ก็เป็นสิ่งที่ลูกค้าพึงพอใจมาใช้บริการ เป็นลูกค้าประจำ

ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงินระบบลอยตัว ค่าเงินบาท ในปี 2540 ทำให้คนไทยเผชิญกับวิกฤตดังกล่าว สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนอย่างหนึ่ง คือความเป็นอยู่ที่มีสุขของคนไทยโดยรวมลดลง โดยมีสาเหตุจากการว่างงาน ความไม่มั่นคงในการทำงานซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบก็มีทั้งคนเมืองและคนท้องถิ่นที่ไปทำงานต่างจังหวัด ก็ต้องเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม เพื่อหาช่องทางประกอบอาชีพต่อไป ซึ่ง ณ ปี 2544 รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของประชาชนในชนบท ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ แก่คนในท้องถิ่น ซึ่งในหมู่บ้านสมาชิกผู้ผู้นำเงินมาประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น ทำให้มีอาชีพไม่ว่างงาน มีรายได้ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ผู้คนใช้จ่ายมากขึ้น การหมุนเวียนของเงินตรา ภายในหมู่บ้าน ส่งผลให้หมู่บ้านมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนมีอาชีพเพิ่มขึ้นไม่เป็นภาระแก่สังคมและยังนำมาซึ่งเศรษฐกิจที่ดี

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ความรู้ความสามารของผู้ดูแลครอบครัว

ชาวบ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนมากจะจบการศึกษาระดับประถมศึกษา อ่านออกเขียนหนังสือได้บ้าง และเด็กในหมู่บ้านก็เริ่มให้ความสนใจกับการศึกษามากขึ้น แต่ถึงแม้คนในหมู่บ้านจะมีการศึกษาไม่มาก แต่ก็สามารถประกอบอาชีพ เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ถึงแม้จะมีรายได้ของครอบครัวไม่มากนัก แต่ก็อยู่ตามอัตภาพของตนได้อย่างดี การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้านจะเน้นด้านการเกษตร การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ มีความรู้ ความถนัดดี ในขั้นตอนต่างๆ ในการปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว แต่การจำหน่ายผลผลิตนั้น ขึ้นอยู่กับกลไกทางการตลาดเป็นสำคัญ

2) ทรัพย์สินของผู้ดูแลครัวเรือน

ชาวบ้านและสมาชิกผู้ดูแลเป็นเพียงประชาชนไม่มีทรัพย์สินอะไรนัก ส่วนมากมีเพียงที่ดินที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินด้านการเกษตร และทรัพย์สินอื่นที่ประมาณทั้งหมู่บ้าน จาก 121 ครัวเรือน

วิทยุ	จาก	80	ครัวเรือน	ทั้งสิ้น	130	เครื่อง
โทรทัศน์	จาก	121	ครัวเรือน	ทั้งสิ้น	122	เครื่อง
โทรศัพท์มือถือ		12	เครื่อง			

รถยนต์	10	คัน
รถจักรยานยนต์	50	คัน
รถไถนาเดินตาม	10	คัน
ตู้เย็น	90	เครื่อง
พัดลม	145	เครื่อง
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	110	เครื่อง

3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้

สมาชิกผู้กู้ส่วนมากมีอาชีพหลักทางด้านเกษตรกรรม

กู้เงินกองทุนเพื่อนำมาประกอบอาชีพเดิมของตน แต่ก่อนที่ยังไม่มีกองทุนฯ นั้น สมาชิกก็จะกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จะเสียดอกเบี้ยเป็นรายปี และสมาชิกผู้กู้แต่ละคนจะเป็นหนี้ต่างกัน ผู้ที่เป็นหนี้สินกับธนาคารขอดเงินจะแตกต่างกันไป เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามาก็สามารถทำให้การกู้ยืมจากสถาบันการเงินลดลง เพราะได้กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน

4) หนี้ภายนอกระบบของผู้กู้

สมาชิกผู้กู้ที่เป็นหนี้ภายนอกระบบจะมีน้อยรายเพราะอัตราดอกเบี้ยจะค่อนข้างสูง คือร้อยละ 5 บาทต่อเดือน แต่จะกู้เงินจากนายทุนนอกระบบจริงๆ ก็ต่อเมื่อมีเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วน ไม่สามารถกู้จากธนาคารได้ ซึ่งการกู้ยืมแต่ละครั้งก็จะไม่มากนัก และเมื่อมีรายได้ก็จะรีบนำเงินคืนทันที

5) อาชีพหลักของผู้กู้

การเขียน โครงการเพื่อขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านส่วนมากจะเป็นการขอกู้เพื่อต่อยอดอาชีพหลักของผู้กู้ และมีความชำนาญในด้านที่ประกอบอาชีพหรือได้รับการอบรม อาชีพหลักของผู้กู้ก็จะเป็นอาชีพด้านเกษตรกรรม ด้านปลูกพืช คือมันสำปะหลัง และการเลี้ยงสัตว์ คือการเลี้ยงวัว เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู ด้านค้าขาย ก็จะมีร้านค้าของจนอยู่ก่อนแล้ว กู้เงินมาต่อเติมร้านและซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น บางรายก็เป็นผู้ประกอบการรายใหม่ ด้านช่าง ก็จะประกอบอาชีพด้านนี้มาแล้วแต่ยังขาดอุปกรณ์ที่พร้อมบริการลูกค้า เมื่อกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก็สามารถนำมาดำเนินการในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม และต่อเติมร้าน

6) รายได้ของครอบครัว

อาชีพด้านเกษตรกรรม การปลูกมันสำปะหลังและเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพที่ต้องรอคอยและใช้ระยะเวลาอันยาวนานกว่าจะจำหน่ายผลผลิตราคาก็ขึ้นอยู่กับกลไกตลาดและคุณภาพของผลผลิต การรับซื้อจากสถานที่รับซื้อ ราคาไม่แน่นอนและเมื่อรอผลผลิตชาวบ้านก็จะรับจ้างรายวัน ก็จะได้ค่าแรงวันละประมาณร้อยละห้า ต่อวัน จะได้ทำงานก็ต่อเมื่อมีคนมาว่างจ้าง

รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว โดยสรุปรวมทั้งหมดประมาณ

10,001 - 20,000 บาท	มี	80	ครอบครัว
20,001 - 30,000 บาท	มี	20	ครอบครัว
30,001 - 50,000 บาท	มี	12	ครอบครัว
50,001 - 100,000 บาท	มี	9	ครอบครัว

รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านต่อครัวเรือน 15,731 บาทต่อปี

7) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการ อาชีพหลักของผู้มีส่วนมากจะเป็นอาชีพทางด้านเกษตรกรรมและเป็นอาชีพที่ทำมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จึงมีความชำนาญในด้านเกษตรกรรมจากเมื่อก่อนเทคโนโลยียังไม่ทันสมัยเท่าปัจจุบัน ก็มีการลองผิดลองถูกในด้านการปลูก การดูแล ไล่ปุ๋ย เก็บเกี่ยว แล้วจึงพัฒนา ให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ การจำหน่ายได้ราคาดีขึ้น ด้านการค้าขาย ก็จะมีประสิทธิภาพในการค้าขายมาพอสมควร มีความชำนาญ มีฝีมือที่ถึงงานออกมามีคุณภาพ เป็นที่ไว้วางใจ จนเป็นที่รู้จักของลูกค้าที่มาใช้บริการหรือว่าจ้างทำงาน

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุน

จุดเด่น การที่รัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ให้ประชาชนได้กู้ยืม สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ของสมาชิกผู้กู้ โดยไม่ต้องกู้จากแหล่งเงินทุนอื่นๆ ที่เสียอัตราดอกเบี้ยสูง ส่วนอัตราดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้านนี้ร้อยละ 3 บาทต่อปี เงินที่ผู้กู้จากกองทุน โดยนำไปดำเนินการประกอบอาชีพพัฒนาอาชีพด้านการผลิตทางการเกษตร

ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 32 ราย รวมเงินกู้ 382,000 บาท

เลี้ยงสัตว์ จำนวน 17 ราย รวมเงินกู้ 221,000 บาท

ค้าขาย สินค้าเบ็ดเตล็ด จำนวน 19 ราย รวมเงินกู้ 273,000 บาท

การบริการ

ช่างซ่อมคือ ซ่อมรถยนต์, รถจักรยานยนต์ จำนวน 2 ราย รวมเงินกู้ 23,000 บาท

ช่างรับเหมาก่อสร้าง จำนวน 2 ราย รวมเงินกู้ 30,000 บาท

จุดด้อย การที่ผู้กู้ กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก็เพื่อลงทุนประกอบอาชีพ แต่การลงทุนประกอบอาชีพก็ต้องใช้ทุนพอสมควร ผู้กู้บางรายลงทุนมากกว่าที่กู้มาจากกองทุนฯ เพราะกองทุนให้กู้ได้ รายละไม่เกิน 20,000 บาท

2) เงินอื่นๆ

นอกจากการที่สมาชิกผู้กู้จะกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านแล้ว การลงทุนประกอบอาชีพของผู้

ผู้ก็ต้องใช้ทุนดำเนินการสูงพอสมควร ซึ่งบางครั้งก็จะมีเงินทุนของตนเองที่เก็บไว้จากการจำหน่ายผลผลิต หรือจากสถาบันการเงินของรัฐ แต่จากนายทุนนอกระบบนั้นสมาชิกผู้กู้จะกู้ก็ต่อเมื่อมีเหตุฉุกเฉินที่จำเป็นเร่งด่วน เพราะการประกอบกิจการด้านเกษตรกรรมแต่ละครั้งต้องใช้เวลานานกว่าจะได้ผลผลิต กว่าจะได้จำหน่ายผลผลิตยังต้องเสียค่าใช้จ่ายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบและค่าแรงงาน ทำให้เมื่อจำหน่ายผลผลิตได้ต้องเก็บเงินทุนไว้เพื่อการลงทุนครั้งต่อไป

3) สถานที่ และวัตถุดิบ

สถานที่ที่ผู้กู้ประกอบอาชีพนั้น ก็จะมีทั้งเป็นที่ดินของตนเองและเช่าผู้อื่นบ้าง ส่วนมากจะประกอบกิจการในที่ดินของตนเองเป็นส่วนมาก สถานที่ก็จะอยู่ในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียง การลงทุนด้านวัตถุดิบนั้นก็จะซื้อเงินเชื่อไว้ก่อนจากสหกรณ์การเกษตรหรือร้านค้าที่จำหน่ายเมื่อจำหน่ายผลผลิตแล้วจึงนำเงินที่ค้างชำระไปจ่าย ด้านค่าแรงงานสำหรับการจ้างทำงานนั้น ค่าแรงงานประมาณวันละร้อยกว่าบาท /คน/วัน เมื่อทำงานเสร็จสิ้นในแต่ละวันก็ต้องจ่ายค่าแรงงานซึ่งก็จะจ้างจากคนในหมู่บ้านหรือ ใกล้เคียง

4) กำลังทำงาน

กำลังทำงานของการประกอบอาชีพของผู้ใช้นั้น ส่วนมากก็จะทำกิจการด้วยตนเองและอาศัยคนในครอบครัวช่วยกันทำงาน ถ้าแรงงานในครอบครัวไม่พอหรือบางครั้งต้องการแรงงานเพิ่มก็จะมีมีการว่าจ้างแรงงาน ค่าจ้างวันละร้อยกว่าบาท/คน/วัน ขึ้นอยู่กับการตกลงกัน เพราะงานด้านเกษตรกรรมต้องอาศัยแรงงานคนจึงจะทำให้ผลผลิตออกมามีคุณภาพ และถ้าจะใช้เครื่องจักรก็จะต้องลงทุนสูง ไม่เพียงพอต่อรายรับ

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

จุดเด่น ผู้มีส่วนมากจะประกอบอาชีพที่ตนเสนอโครงการขอกู้อยู่แล้ว โดยเป็นอาชีพหลักของครอบครัวผู้กู้ มีการจัดการดำเนินการที่ทำกันมานานแล้วเป็นแบบอย่างสืบต่อกันมา ไม่ว่าจะเป็นเป็นด้านการเกษตรกรรมก็จะดำเนินการตามขั้นตอน การเลี้ยงสัตว์ ผลผลิตที่ได้ก็จะเป็นที่น่าพอใจของผู้กู้ด้วย ด้านค้าขาย ด้านช่าง ก็เช่นกัน การดำเนินกิจการด้วยความชำนาญ โดยประกอบอาชีพมานาน

จุดด้อย การปลูกพืชนั้นบางครั้งขั้นตอนการดำเนินการถูกวิธี และผลผลิตดีนั้น แต่การจำหน่ายผลผลิตราคาจะไม่ค่อยดีนัก เพราะการรับซื้อราคาจะต่ำ เกษตรกรจะขาดทุนหรือเท่าทุน เพราะราคาขึ้นอยู่กับกลไกตลาด รัฐบาลต้องให้ความช่วยเหลือทุกครั้งทีราคาผลผลิตตกต่ำ

2) การหาตลาดที่ดี ของผู้กู้ พบว่า

จุดเด่น การหาตลาดของผู้ผู้เป็นสิ่งที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ ส่วนมากผู้ผู้ประกอบอาชีพในหมู่บ้านของตนเองนั้นก็เป็นที่ที่ดี คือลูกค้าก็คือคนในหมู่บ้าน รู้จักคุ้นเคยกันดี ทำให้เกิดการใช้จ่ายภายในหมู่บ้าน เงินหมุนเวียน หมู่บ้านมีเศรษฐกิจที่ดี มีเงินทุนหมุนเวียนและการบริการที่ดี ก็เป็นที่ที่ดึงดูดใจลูกค้าสิ่งหนึ่ง อาชีพด้านเกษตรกรรม การหาตลาดส่วนมากจะเป็นตลาดภายในอำเภอและอำเภอใกล้เคียง เพราะการเดินทางนำผลผลิตไปจำหน่ายไกลนั้นก็เสียค่าใช้จ่ายมาก และด้านราคาของการจำหน่ายผลผลิตราคาก็ไม่แตกต่างจากการจำหน่ายในอำเภอ การค้าขายจำหน่ายให้แก่คนในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง ด้านช่าง ผู้มาใช้บริการมีทั้งลูกค้าในหมู่บ้านและต่างถิ่น เมื่อการบริการที่ดี ทำงานได้คุณภาพ ราคายุติธรรม เป็นสิ่งดึงดูดลูกค้าได้

จุดด้อย การหาตลาดของผู้ผู้ จะกระทำได้อย่างพอสมควรในการหาตลาดของการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม เช่นการปลูกมันสำปะหลัง จะเป็นผลผลิตที่หาตลาดยาก ด้านค้าขายจะขายภายในหมู่บ้าน เนื่องจากการเดินทางสะดวกและใกล้ตัวเมืองชาวบ้านสามารถเดินทางมาซื้อในห้างสรรพสินค้าได้

3) การหาวัตถุดิบที่ดี ของผู้ผู้ พบว่า

การหาวัตถุดิบของผู้ผู้ นั้น ด้านการปลูกมันสำปะหลังนั้นจะหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพในการปลูกและการดูแลรักษา เช่นคัดเลือกพันธุ์ที่ดี และปุ๋ยที่มีคุณภาพเหมาะสม เพราะเมื่อเก็บเกี่ยวเพื่อจำหน่ายก็จะได้ผลผลิตที่ดี ด้านค้าขาย ต้องเลือกสินค้าที่จำหน่ายที่ดี มีคุณภาพ ราคายุติธรรมเป็นที่ต้องการของลูกค้า ด้านช่าง เลือกอะไหล่ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ดีมีคุณภาพ เมื่อลูกค้ามาใช้บริการได้รับบริการที่ดี และอุปกรณ์ที่ดีมีคุณภาพ จะทำให้มีลูกค้าประจำและมีรายได้ที่ดีด้วย

4) การทำบัญชี พบว่า

จุดเด่น เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านการทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ของผู้ผู้ นั้นได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการกองทุนให้จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย เพื่อการติดตามความก้าวหน้าของสมาชิกผู้ผู้ ในเรื่องการลงทุนประกอบอาชีพ จะสามารถนำบัญชีมาตรวจสอบความถูกต้องตรวจสอบรายรับ รายจ่าย และนำมาวิเคราะห์การลงทุนประกอบอาชีพได้

จุดด้อย ผู้ผู้ส่วนมากเมื่อก่อนที่ไม่มีกองทุนหมู่บ้านนั้น การทำบัญชีจะไม่ค่อยจัดทำไว้ เพราะไม่เห็นความสำคัญ และเมื่อไม่มีการจัดทำบัญชี ทำให้การประมาณค่าใช้จ่ายไม่ตรงตามความเป็นจริงเท่าที่ควร

5) การวิเคราะห์ประเมิน ของผู้ผู้ พบว่า

เมื่อผู้ผู้มีการลงทุนประกอบอาชีพ มีการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย เมื่อจำหน่ายผลผลิตแล้วก็สามารถนำบัญชีมาวิเคราะห์ประเมินได้ ผู้ผู้ส่วนมากจะพบว่ากำไรนั้นจะไม่มากนัก เพราะการลงทุนทำการเกษตรจะสูงพอสมควร และจำหน่ายผลผลิตได้ราคาต่ำ ส่วนมากผู้ผู้จะทำ

การวิเคราะห์ประเมินผลผลิตและรายรับรายจ่ายกันอยู่แล้ว เพื่อที่จะทราบผลการดำเนินการที่ผ่านมาเป็นเช่นไร และสามารถประมาณการลงทุนครั้งต่อไปได้

2.2.4 ผลการประเมิน ผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง

รายได้เป็นเงิน

จุดเด่น การประกอบอาชีพด้านค้าขาย ด้านบริการช่างซ่อม, ช่างรับเหมาก่อสร้าง ของผู้ผู้นั้นเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้เร็วกว่า อาชีพด้านการเกษตร เพราะเมื่อมีลูกค้ามาใช้บริการ จะได้รับค่าตอบแทนทันที และสามารถมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ แม้รายได้ก็ไม่มากนัก แต่ก็พอเลี้ยงครอบครัวได้

จุดด้อย การลงทุนทำกิจการทางด้านการเกษตรของผู้ผู การปลูกมันสำปะหลัง, การเลี้ยงสัตว์ กว่าจะเก็บผลผลิตจำหน่ายก็ใช้ระยะเวลา 10-12 เดือน จึงทำให้การลงทุนทำกิจการของผู้ผู จะมีรายรับ 1 ปีต่อครั้งและราคาของการจำหน่ายผลผลิตก็ไม่ดีนัก เพราะการจำหน่ายผลผลิตแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับกลไกของตลาด ซึ่งทุกครั้งราคาของการรับซื้อจะไม่แน่นอน

ผู้ผูได้เป็นสิ่งของ

จุดเด่น ด้านอาชีพปลูกมันสำปะหลัง เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตมันสำปะหลังจะแบ่งไว้ส่วนหนึ่งสำหรับเป็นพันธุ์เพื่อการปลูกครั้งต่อไป และจำหน่าย ด้านการเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงวัวเนื้อ เมื่อวัวมีลูกซึ่งก็คือผลผลิตที่สามารถจำหน่ายเป็นรายได้ ซึ่งบางครั้งผู้เลี้ยงจะเลี้ยงลูกวัวไว้เพื่อเป็นแม่พันธุ์ต่อไป

จุดด้อย การที่ผู้ผูจะได้ผลผลิตเป็นสิ่งของนั้นเป็นส่วนน้อย เพราะการลงทุนด้านการเกษตรต้องลงทุนสูงและใช้เวลานานกว่าจะได้ผลผลิตและจำหน่ายผลผลิต ทำให้ต้องการรายได้เป็นเงินมากกว่าสิ่งของเพราะต้องนำรายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว

2) ผลกระทบโดยตรง

ผู้ผูได้ขยายกิจการ

จุดเด่น การที่สมาชิกกองทุนฯ ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำเงินทุนมาเป็นทุนเพิ่ม และขยายกิจการเพิ่มเติม อย่างการค้าขายและด้านบริการ ช่างซ่อม ช่างรับเหมาก่อสร้าง เมื่อผู้ผูเงินกองทุนฯ นำมาซื้อวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม และต่อเติมขยายร้าน หรือการเลี้ยงวัวนั้น ผู้ผูขยายกิจการโดยการซื้อแม่พันธุ์เพิ่ม เพื่อจะได้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น เมื่อผู้ผูได้ขยายกิจการ ทำให้รายได้ของผู้ผูเพิ่มมากขึ้นด้วย อันเนื่องมาจากมีสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้น ลูกค้าเพิ่มด้วยเช่นกัน

จุดคือย เมื่อผู้กู้ขยายกิจการ ต้องลงทุนสูงซึ่งการลงทุนนั้นก็เป็นการที่ผู้กู้จะต้องรับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งการกู้เงินเฉพาะกองทุนฯ นั้นอาจจะไม่เพียงพอต่อการลงทุน จึงต้องกู้เงินจากแหล่งเงินทุนอื่นๆ ด้วย

ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

จุดเด่น การได้ทดลองทำกิจการ โดยได้คิดและทดลองทำด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ดีเพราะผู้กู้จะดูแลและดำเนินการในการประกอบอาชีพด้วยตนเอง จะทำให้ทราบถึงขั้นตอนวิธีการไหนที่ديةเหมาะสมแก่การดำเนินกิจการของตนเอง เพื่อที่จะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ราคาที่ดี และทราบว่าสิ่งไหนที่ไม่ควรกระทำหรือนำมาใช้ในการดำเนินกิจการ เช่นการเลือกปุ๋ยในการปลูกพืชนั้นก็ต้องทดลองทั้งปุ๋ยจากอุตสาหกรรมและปุ๋ยเคมี ว่าสิ่งไหนดีเหมาะสมแก่พืชชนิดไหน

จุดคือย กว่าที่ทราบ่ววิธีไหนที่จะเหมาะสม กับการดำเนินกิจการของผู้กู้ต้องลองผิดลองถูกซึ่งใช้เวลาและค่าใช้จ่ายพอสมควร ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและบางครั้งผลผลิตอาจเสียหายได้

3) ผลกระทบโดยอ้อม

ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

เนื่องจากการประกอบอาชีพของผู้กุนั้น เป็นการดำเนินกิจการด้วยตนเองและคนในครอบครัว ทำให้มีการเรียนรู้ในการดำเนินกิจการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี และมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพของตนเองและคนในครอบครัว อาชีพด้านการเกษตรเป็นอาชีพที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษของผู้กู้ต้องดำเนินกิจการต่อไปเรื่อยๆ ถึงแม้บางครั้งจะมีรายได้ในการจำหน่ายผลผลิตค่าพอสมควรซึ่งก็ไม่มีสิทธิเรียกร้องใดๆ เพราะถ้าไม่จำหน่ายผลผลิตจะเน่าเสียหาย ทำให้ขาดทุน

ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง ในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

จากอาชีพทางด้านเกษตรกรรมและงานด้านบริการของผู้กู้ต้องอาศัยฝีมือและประสบการณ์และความชำนาญ ในการดำเนินกิจการ การประกอบอาชีพด้วยตนเองของผู้กู้และผู้สามารถดำรงซึ่งกิจการและก่อให้เกิดรายได้ การยอมรับของลูกค้าและความสามารถในการดำเนินกิจการให้มีความมั่นคง แสดงถึงศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของผู้กู้ ทางการประกอบอาชีพ ที่สามารถทำให้กิจการของผู้กุนั้นมีผู้สืบทอดกิจการต่อไป

การกลับคืนถิ่นของประชาชน

สืบเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อ ปี 2540 ที่รัฐบาลปล่อยค่าเงินบาทลอยตัวทำให้ประชาชนที่มีรายได้จากการทำงานโรงงานอุตสาหกรรมและบริษัทต่างๆ ได้รับผลกระทบจากพิษเศรษฐกิจเหมือนกัน การถูกเลิกจ้างก่อให้เกิดการว่างงาน ขาดรายได้ที่นำมาเลี้ยงครอบครัวสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้ผู้ที่เดินทางไปทำงานต่างจังหวัด กลับคืนถิ่นสู่บ้านเกิดเพื่อมาเริ่มต้นในการประกอบอาชีพ เพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว บางคนมีฝีมือทางช่าง หรือการทำอาหาร เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามา ทำคนเหล่านี้สามารถกู้เงินจากกองทุนฯ มาประกอบอาชีพ

ที่ตนถนัด มีความชำนาญ ทำให้ลดการว่างงานมีอาชีพและมีรายได้อาจนเชื่อถือรอบคอบ และไม่เป็นการต่อสังคม และผู้คนเหล่านี้สามารถนำความรู้ประสบการณ์ต่างๆ ที่ประสบมานำมาเล่าให้ลูกหลานได้รับทราบผลดี ผลเสียต่างๆ จากการประกอบอาชีพได้

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ผู้อาชีพปลูกมันสำปะหลัง อาชีพเลี้ยงวัว อาชีพค้าขาย ด้านช่างยนต์ ช่างรับเหมาก่อสร้าง สรุปได้ดังนี้

1) อาชีพปลูกมันสำปะหลัง

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

เงินที่กู้มาและเงินทุนของตนเอง มีเทคนิควิธีการปลูกและดูแลที่ดีมีกำลังแรงงานที่เพียงพอ มีสถานที่ที่มีทั้งของตนเองและเช่าที่ดินผู้อื่น วัสดุคือพันธุ์มันสำปะหลัง และปุ๋ยที่ต้องเตรียมไว้ และใช้ของที่มีคุณภาพ

กระบวนการนำเข้าที่ดี ได้แก่

การปลูกมันสำปะหลังจะต้องมีกระบวนการที่ดี นับตั้งแต่การหาพันธุ์มันสำปะหลัง ปุ๋ยที่ใช้ทั้งปุ๋ยมูลสัตว์คือมูลไก่ และปุ๋ยเคมี ขั้นตอนแรกก็ต้องไถพรวนดินก่อน 1 ครั้ง ทิ้งไว้ประมาณ 3 สัปดาห์ เมื่อฝนตกนำปุ๋ยไปหว่านในแปลงที่เตรียมไว้ ไถแปรแล้วนำท่อนมันลงปลูกในการรอผลผลิตก็ต้องมีการกำจัดวัชพืชด้วย 1-2 เดือน ครั้ง เมื่อครบ 10-12 เดือน จึงทำการขุดผลผลิตเพื่อนำไปจำหน่าย กิจกรรมทุกขั้นตอนข้างแรงงาน จะต้องมีการทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย เมื่อจำหน่ายผลผลิตจึงจะทราบรายรับผลกำไร และการหาตลาดที่ดีก็มีส่วนสำคัญในการจำหน่ายผลผลิต เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการสามารถนำทุกขั้นตอนมาวิเคราะห์ประเมินผลได้

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วต้องนำไปจำหน่าย ขึ้นอยู่ที่คุณภาพของหัวมันสำปะหลังด้วย และราคาที่ตลาดรับซื้อ อาชีพทางด้านการเกษตรนี้เป็นการพึ่งตนเองด้านวิธีการดำเนินการ และต้องอาศัยปัจจัยภายนอกด้วยด้านราคาผลผลิต

2) อาชีพเลี้ยงวัว

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

เงินที่กู้มา และเงินทุนของตนเอง มีเทคนิควิธีการเลี้ยงและดูแลที่ดี มีกำลังแรงงานที่ต้องเลี้ยงวัว มีสถานที่คือคอกที่สะอาด ปูพื้นด้วยหญ้า วัสดุคือแม่พันธุ์ พ่อพันธุ์ ที่แข็งแรง มีหญ้าเป็นอาหารของวัวที่เพียงพอ

กระบวนการที่ดี ได้แก่

การเลี้ยงวัวเนื้อนี้ จะหาซื้อพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ที่ดี และให้อาหารคือหญ้าตามธรรมชาติ คือจะนำไปเลี้ยงตามทุ่งหญ้าในหมู่บ้าน แล้วเย็นจะพากลับเข้าคอก มีการฉีดวัคซีนตามระยะเวลา มีการจัดเก็บหญ้าไว้เวลาฤดูร้อน ที่ไม่ค่อยมีอาหารตามธรรมชาติ มีการดูแลที่ดี มีการจัดทำบัญชี

ไว้ ผลผลิตที่จะจำหน่ายคือ ลูกวัว คำนวณจำหน่ายจะมีคนมารับซื้อถึงสถานที่เลี้ยง หรือจำหน่าย ตลาดนัดโคกระบือ ซึ่งแต่ละปีจะไม่ทราบผลผลิตที่แน่นอน จึงต้องมีการวิเคราะห์ประเมินการไว้
ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

เมื่อแม่วัวคลอดลูกต้องใช้ระยะเวลาเลี้ยงลูกวัว เพื่อรอการจำหน่าย ซึ่งบางครั้งจะแบ่งเพื่อเลี้ยงต่อไป หรือจำหน่าย เมื่อจำหน่ายจะมีรายได้เกิดขึ้น ส่วนมากการทำการเกษตรเป็นกระบวนการพึ่งพาตนเองและต้องอาศัยกลไกด้านราคาจากภายนอก

3) อาชีพค้าขาย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

เงินที่กู้มา และเงินทุนของตนเอง มีเทคนิควิธีการเลือกสินค้ามาจำหน่ายดูความต้องการของลูกค้า ทำเลที่ตั้งร้านการจัดหน้าร้านที่หยิบสินค้าง่าย เป็นระเบียบสะอาด ตั้งราคาของสินค้าที่เหมาะสม ราคายุติธรรม สินค้ามีคุณภาพ

กระบวนการที่ดี ได้แก่

การหาตลาดที่ดีในการจำหน่ายสินค้า การเลือกสินค้ามาจำหน่ายต้องมีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของลูกค้า ราคายุติธรรม เหมาะสมกับสินค้า มีการส่งสินค้าใหม่ๆ เข้าร้านอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดทำบัญชีสินค้าไว้ และบัญชีรายรับ- รายจ่าย ของร้าน เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ของร้าน

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

สินค้าต้องเป็นที่ต้องการของลูกค้า มีคุณภาพ ราคายุติธรรม มีลูกค้าประจำ มีรายได้ที่เข้าร้านตลอด เมื่อสินค้าใกล้หมดก็ควรจัดเตรียมสินค้าเพิ่มเติมเตรียมไว้ เป็นกระบวนการที่หมุนเวียนเช่นนี้ เป็นการพึ่งตนเองโดยการมีกิจการของตนเองและบริหารเอง แต่ก็ยังต้องพึ่งปัจจัยภายนอกไม่ว่าจะในด้านของราคา สินค้า และลูกค้า

4) อาชีพบริการ ด้านช่างยนต์ ช่างรับเหมาก่อสร้าง

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

เงินที่กู้มา และเงินทุนตนเอง สถานที่ตั้งและวัสดุอุปกรณ์ที่พร้อมจะให้บริการมีเทคนิควิธีการทำงานที่ดีที่ลูกค้าพอใจ มีกำลังแรงงานที่พอเหมาะกับงานที่รับจ้าง

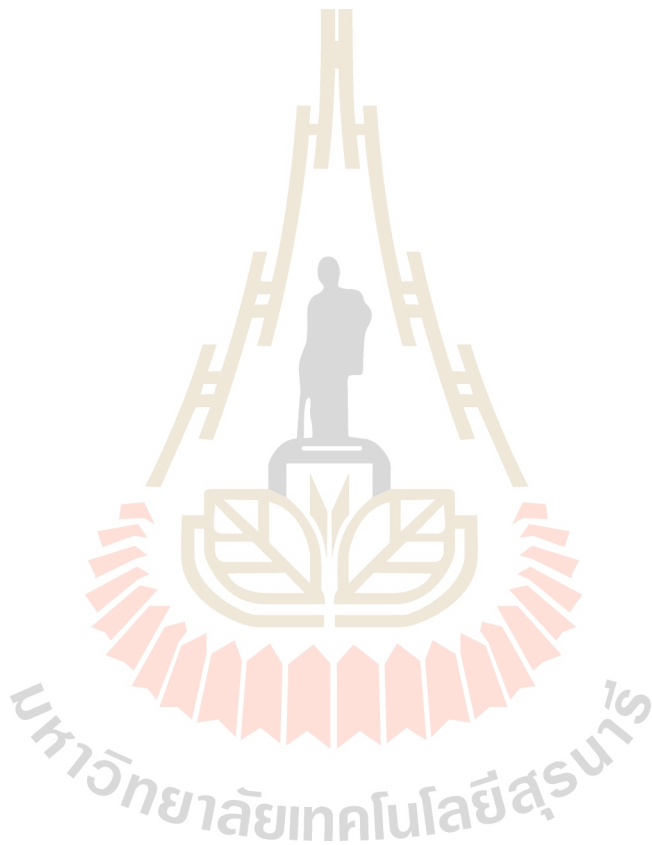
กระบวนการที่ดี ได้แก่

ช่างยนต์ มีร้านที่เปิดให้บริการ มีการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เบื้องต้นไว้ มีเครื่องมือพร้อมในการซ่อม ในหมู่บ้านจะมีร้านซ่อมรถจักรยานยนต์และร้านซ่อมรถยนต์ วิธีการดำเนินงานต้องมีคุณภาพ ฝีมือที่ดี มีราคายุติธรรม ด้านช่างรับเหมาก่อสร้าง ต้องจัดเตรียมเครื่องมือเบื้องต้นไว้

จะมีลูกค้าว่าจ้างถึงที่บ้าน วิธีดำเนินงานต้องมีคุณภาพ ทั้งช่างยนต์, ช่างรับเหมาก่อสร้าง ต้องรับผิดชอบงานที่ตนทำให้มีคุณภาพ เป็นที่พอใจของลูกค้า เมื่อเริ่มดำเนินการต้องมีการจัดทำบัญชีรายรับ- รายจ่าย เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ประเมินถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาได้

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่

เมื่อลูกค้าพึงพอใจในบริการที่ดี ทำงานมีคุณภาพ ฝีมือดี ทำให้มีลูกค้าบอกต่อกันไป จะได้ลูกค้าเพิ่มขึ้นมีรายได้ต่อเนื่อง สามารถเลี้ยงครอบครัวได้

ตอนที่ 4 สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4. สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า หมู่บ้านบึงอ้อมมีกองทุนและกลุ่มอาชีพที่ชาวบ้านจัดตั้งกันขึ้นมาในหมู่บ้าน มีทั้งหมด 7 กลุ่ม ชาวบ้านรวมกลุ่มกันจัดตั้งขึ้นมาเพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน มีเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อให้สมาชิกกู้ยืมและเมื่อรัฐบาลมีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นมา ชาวบ้านมีความยินดีและต้องการ มีกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นในหมู่บ้านนั้น มีเจ้าหน้าที่คณะกรรมการทำงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติระดับอำเภอ ชี้แจงและทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และวิธีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ในด้านต่างๆ ให้กับชาวบ้านโดยร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน ร่วมสนับสนุนเป็นที่ปรึกษาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ว่าการมีกองทุนหมู่บ้านนั้นสามารถพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่คนในหมู่บ้าน เมื่อการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านสำเร็จ มีการรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้านซึ่งได้รับความสนใจจากชาวบ้านมาก กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อม มีสมาชิก 85 ราย จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 121 ครัวเรือนจำนวนผู้กู้ 72 ราย เงินที่กู้ยืมทั้งหมด 929,000 บาท คงเหลือ 71,000 บาท จำนวนเงินออม 51,418 บาท

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยการจัดเวทีชาวบ้านมีผู้ร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 92 ครัวเรือน คัดเลือกโดยชาวบ้านเสนอชื่อ แล้วในที่ประชุมลงคะแนนด้วยการยกมือโดยมีเสียงกึ่งหนึ่งของสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมจึงลงมติยอมรับ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อมมีจำนวน 15 คน คือ ชาย 8 คน หญิง 7 คน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้านร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน เมื่อมีระเบียบกองทุนหมู่บ้านแล้ว คณะกรรมการจะต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกาที่วางไว้ คือ มีการรับสมาชิก มีการระดมทุน มีการจัดทำระบบบัญชี การจัดระบบตรวจสอบ การมอบหมายภารกิจ ความรับผิดชอบของกรรมการ มีการรับฝากเงินออม โดยการรับสมาชิก ผู้ที่ประสงค์ที่จะสมัครสมาชิกจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านกำหนด และเมื่อได้รับการพิจารณาคุณสมบัติสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน คือชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้นและเงินฝากสัจจะหรือเงินออม คณะกรรมการจะนำฝากธนาคารทุกวันที 5 ของเดือน ในการขอกู้เงินจากกองทุนสมาชิกจะต้องเสนอโครงการเพื่อนำเงินไปใช้จ่ายในกิจกรรม การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างและ/หรือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน โดยสมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกิน สองหมื่นบาท อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละสามต่อปี กองทุนฯจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบันเดือนละ 1 ครั้ง มีบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ บัญชีรายจ่ายของกองทุน บัญชีสินทรัพย์

และหนี้สินของกองทุน คณะกรรมการมีการประชุมทุกเดือน เพื่อสรุปผลการดำเนินงานของกองทุนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านถึงคณบดี 85 ราย จำนวนผู้กู้ 72 ราย ผู้กู้มีความพึงพอใจในการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน โดยนำไปพัฒนาอาชีพของตนให้ดียิ่งขึ้น

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า การประกอบอาชีพของผู้กู้ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของประเทศ เป็นการประกอบอาชีพที่ต้องพึ่งพาตนเองในการดำเนินกิจการของทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นอาชีพด้านการเกษตร ก่อขาย การบริการ ด้านช่าง ผู้กู้คำนึงถึงการช่วยเหลือตนเองมีการเรียนรู้ในการประกอบกิจการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี และขายได้พอเลี้ยงชีพ สมาชิกผู้กู้สามารถดำรงชีพด้วยการพึ่งตนเอง โดยมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการยื่นมือด้วยตนเอง แม้ในยามเศรษฐกิจฝืดเคือง โดยการนำหลักการด้านเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้ คือ การอดออม หนักเบารพยาม มีความอดทนในการประกอบอาชีพของตน ด้านกองทุนหมู่บ้านนี้ คณะกรรมการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุนด้วย การบริหารจัดการกองทุนฯ เป็นการบริหารจัดการกันเองในหมู่บ้าน จึงต้องกระทำเพื่อความยั่งยืนและเป็นเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านจึงต้องมีการวางแผนดำเนินการด้านบริหารจัดการกองทุนเพื่อให้กองทุนเป็นกองทุนเพื่อสวัสดิภาพในหมู่บ้าน และการนำเงินกองทุนให้สมาชิกผู้กู้ก็ต้องมีการจัดการด้านการกู้ยืมโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง นำมาพิจารณาในการเสนอโครงการขอกู้ของสมาชิกผู้กู้ พิจารณารูและอนุมัติเงินกองทุนให้ตรงตามความต้องการของผู้กู้ให้เหมาะสมกับโครงการที่จะดำเนินการ ซึ่งทั้งนี้ชาวบ้านก็ได้รับความแนะนำและให้ความรู้จากหน่วยงานราชการที่เข้ามาแนะนำ ในหมู่บ้าน

4.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจฯ พบว่า มีการชี้แนะและทำความเข้าใจกับชาวบ้านและรับรู้หลักสำคัญของกองทุนหมู่บ้านว่าเป็นกองทุนของทุกคน ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้าง ร่วมคิดร่วมทำ มีการสร้างร่วมกัน ชาวบ้านทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านร่วมกัน ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนฯ ไปสู่ความยั่งยืนต่อไป สมาชิกกองทุนทุกคนมีจุดมุ่งหมายที่กู้เงินกองทุน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานของตน โดยมีได้นำเงินกู้จากกองทุนฯ ไปลงทุน โดยไม่เกิดมูลค่าแห่งการประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพของสมาชิกผู้กู้นั้นแล้วเป็นการดำเนินกิจการด้วยตนเองทั้งสิ้น แต่ก็ต้องอาศัยปัจจัยภายนอกช่วยในเรื่องตลาด โดยต้องคำนึงถึงตลาดที่แน่นอนที่ก่อให้เกิดรายได้ การกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน เป็นแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าการที่สมาชิกจะไปกู้จากแหล่งเงินทุนนอกระบบหรือสถาบันการเงิน มาใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ สมาชิกทุกคนจึงช่วยกันรักษากองทุนหมู่บ้าน ให้ยั่งยืนโดยมีกฎเกณฑ์กำหนดชำระคืนเงินกู้ สมาชิกก็พร้อมจะชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยแก่กองทุน โดยไม่เกิดผลกระทบกองทุนมูลนิธิในการติดตามหนี้ที่รับผิดชอบ และ

สมาชิกกองทุนฯ ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อรักษากองทุนหมู่บ้านให้เป็นกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและมีความยั่งยืน

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า หมู่บ้านบึงอ้อเมื่อก่อนชาวบ้าน มีอาชีพทำนาและเกษตรกรรมเป็นส่วนมาก มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ก็บึงขนาดใหญ่ มีน้ำสามารถใช้อุปโภคและบริโภคตลอดปี การคมนาคมยังไม่สะดวก เมื่อมีการพัฒนามาหมู่บ้าน ทำให้การประกอบอาชีพของชาวบ้านเปลี่ยนไป การทำนาน้อยลงหันมาทำไร่มันสำปะหลัง เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย รับจ้าง และด้านบริการอื่นๆ มีระบบสาธารณูปโภค มีไฟฟ้า น้ำประปา มีการคมนาคมที่สะดวก มีโรงเรียนในหมู่บ้าน ทำให้เด็กๆ ได้เรียนหนังสือ มีกองทุนต่างๆ เกิดขึ้นในหมู่บ้านซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้าน เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ ในมีกลุ่ม 7 กลุ่ม แสดงถึงความสามัคคี ร่วมแรง ร่วมใจกัน เพื่อการพัฒนาอาชีพ การประกอบอาชีพของคนในหมู่บ้านเป็นการดำเนินกิจการด้วยตนเองและคนในครอบครัว ต้องอาศัยประสบการณ์และความชำนาญในการดำเนินกิจการและการประกอบอาชีพด้วยตนเองของผู้ ผู้ที่สามารถดำรงกิจการให้คงอยู่และก่อให้เกิดรายได้ แสดงถึงศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของผู้

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ 1.1-1.5
พบว่า

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน ชาวบ้านทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน มีผู้เข้าร่วมจากตัวแทนครัวเรือนของหมู่บ้านทั้งหมด 121 ครัวเรือน ร่วมประชุมเพื่อจัดตั้ง 92 ครัวเรือน

2) มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน จำนวนกลุ่มในหมู่บ้านเป็นการรวมตัวจัดตั้งกันเองของชาวบ้าน จำนวนกลุ่มในหมู่บ้าน มี 7 กลุ่ม และมีทุนสะสมของกลุ่ม จำแนกเป็น

1. กลุ่มแม่บ้าน	มีสมาชิก	80 คน	เงินทุนสะสม	12,500	บาท
2. กลุ่มจำหน่ายปุ๋ยในหมู่บ้าน	มีสมาชิก	28 คน	เงินทุนสะสม	28,000	บาท
3. กลุ่มเยาวชน	มีสมาชิก	21 คน	เงินทุนสะสม	5,000	บาท
4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	มีสมาชิก	140 คน	เงินทุนสะสม	130,000	บาท
5. กลุ่มกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน	มีสมาชิก	187 ครัวเรือน	เงินทุนสะสม	19,000	บาท
6. กลุ่มทอพรหมเช็ดเท้า	มีสมาชิก	25 คน	เงินทุนสะสม	5,000	บาท
7. กลุ่มอาชีพปลูกมันสำปะหลัง	มีสมาชิก	55 คน	เงินทุนสะสม	100,000	บาท

3) การให้ความร่วมมือในหมู่บ้าน ชาวบ้านมีความสามัคคีกันอย่างเห็นได้ชัด มีความร่วมมือ ร่วมใจกัน อย่างตั้งมั่นในการพัฒนาหมู่บ้านให้ยั่งยืน และในการร่วมกันก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านของตนอย่างดียิ่ง จะเห็นได้จากการสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีสมาชิก 85 ราย

4.2.2 ปัจจัยกำหนด พบดังนี้

1) มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน มีส่วนน้อยแต่ไม่ได้คัดค้านการจัดตั้ง มีเพียงแสดงความคิดเห็นส่วนตัวเท่านั้นว่ากองทุนจะอยู่นานเพียงใด ไม่ได้กระทำการสิ่งใดที่ทำให้เป็นอุปสรรคในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

2) มีความไม่พึงพอใจในการตัดสินใจ มีนัยยะที่เพียงแสดงความคิดเห็นว่าระเบียบกองทุนหมู่บ้านในการให้กู้ยืมวงเงินค่าเงินไป ไม่พอต่อการลงทุนประกอบอาชีพ และยอมรับในการตัดสินใจคณะกรรมการในการให้กู้

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า ในหมู่บ้านมีกองทุนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ช่วยเหลือผู้ประกอบอาชีพเดียวกันในหมู่บ้าน ให้กู้ยืมเงินทุนจากกองทุน มีกลุ่มอาชีพปลูกมันสำปะหลัง กลุ่มจำหน่ายปุ๋ยในหมู่บ้าน กลุ่มออสมาร์เก็ตเพื่อการผลิต โดยการจัดตั้งกลุ่มเป็นการรวมกลุ่มของชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเดียวกันหรืออาชีพเสริมกัน โดยได้รับการแนะนำสนับสนุนในการจัดตั้งกลุ่มในหมู่บ้านมีทั้งพัฒนากร , เกษตรประจำตำบล , สาธารณสุขและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ, หลักการบ้างอย่างในการส่งเสริมอาชีพ การดำเนินชีวิตในหมู่บ้าน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้รับการสนับสนุนเช่นกัน ตำบลบึงอ้อ จัดตั้งกลุ่มทอพรหมเช็ดเท้า ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของแม่บ้านและผู้ว่างงานทั้ง 9 หมู่บ้านในตำบลบึงอ้อ ในการผลิตพรหมเช็ดเท้าออกจำหน่ายในหมู่บ้าน ตำบลต่างๆ ในอำเภอขามทะเลสอ และจัดส่งตามร้านค้า ห้างร้าน ภายในจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดสุรินทร์ ตามงานต่างๆ ที่ราชการจัดขึ้นเพื่อแสดงสินค้า

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านมีความสามัคคี มีความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นด้วยกัน และมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเสมอทั้งคนชรา เด็กและผู้ด้อยโอกาส จะได้รับความช่วยเหลือจากคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพในการกระทำและร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆ ได้ ต่อผู้นำหมู่บ้านเพื่อเสนอและช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เสมอ เพราะหมู่บ้านเป็นของทุกคน ต้องช่วยกันดูแลและพัฒนาให้ดีขึ้น ไม่เฉพาะดูแลใส่ใจหมู่บ้านเท่านั้นจุดเริ่มต้นที่ชาวบ้านทุกคนให้ความสำคัญคือครอบครัว ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งของสิ่งใดๆ เมื่อครอบครัวอยู่พร้อมหน้ามีความอบอุ่น มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีอาชีพเลี้ยงครอบครัวและมีการพึ่งตนเองด้วยการดำเนินกิจการของตนให้ยั่งยืน สามารถนำพาตนเองและหมู่บ้านให้มีความเข้มแข็งได้ ซึ่ง

การแสดงถึงความสามัคคีและร่วมมือ คือการร่วมกันจัดตั้งกลุ่มในหมู่บ้าน ที่มี 7 กลุ่ม เป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่บ้าน เป็นการแสดงความเข้มแข็งของชุมชนอย่างหนึ่ง

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ชาวบ้านมีความสามัคคีซึ่งกันและกัน มีความปรองดอง เมื่อมีปัญหาที่ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกัน จะพูดคุยตกลงกันด้วยดี ทำให้ชาวบ้านลดการมีเรื่องทะเลาะวิวาท ในหมู่บ้านมีความสงบและไม่มีการลักขโมย เพราะทุกคนสามารถประกอบอาชีพได้ด้วยตนเองทำให้มีรายได้ และรู้จักวิธีการอยู่อย่างพอเพียง ใฝ่หาความรู้ให้ตนเองเสมอเมื่อมีหน่วยงานของทางราชการเข้ามาแนะนำให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ จะได้รับความสนใจจากชาวบ้านเป็นอย่างดี เนื่องจากทุกคนอยากให้ตนเองและหมู่บ้านมีการพัฒนาที่ดีมีสิ่งสาธารณูปโภคที่ดีต่อการดำรงชีพ เมื่อมีความต้องการพัฒนาชาวบ้านทุกคนจึงให้ความร่วมมือ ร่วมใจ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อสิ่งที่ดีแก่หมู่บ้านจะเห็นได้จากการประชุมเวทีชาวบ้าน ในวาระต่างๆ ทุกคนมาประชุมพร้อมเพรียงกัน และต่างเสนอและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ในสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนาหมู่บ้านของตน

บทที่ 5

สรุป อธิปไตย

ตอนที่ 1 สรุป อธิปไตย

1. สรุป อธิปไตย

1.1 สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบึงอ้อย ตำบลบึงอ้อย อำเภอ
ขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบว่าการระดมทุนดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบึงอ้อย
บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
 - 1.1 ห้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมู่บ้านเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างอาชีพให้หรือ
สวัสดิภาพของสมาชิก
 - 1.2 ห้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 1.3 ห้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหา
ของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 - 1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมที่
มีภูมิคุ้มกัน
 - 1.5 ประชาชนในห้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย
3. เพื่อทราบการเรียนรู้ ที่ทำให้เกิดกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร ซึ่งมีความเชื่อมโยง
ระหว่างกันภายในชุมชนห้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายและ
เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
กำหนด

2. วิธีการดำเนินการ

1. กำหนดและศึกษาข้อมูล
2. เลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. แยกประเภทของข้อมูล ตามตัวชี้วัด
5. วิเคราะห์ข้อมูล ให้ตรงตามวัตถุประสงค์

3. ผลการดำเนินการ

1. ชาวบ้านและสมาชิกกองทุนฯ มีความเข้าใจในนโยบายกองทุนหมู่บ้าน สามารถปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ และทำให้องค์กรหมู่บ้านเป็นเงินของชุมชนเวียนของหมู่บ้านได้
2. สมาชิกผู้กู้กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ นำเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านมาพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัว และทำให้การกู้เงินจากแหล่งเงินทุนต่างๆ ลดลง
3. กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ มีความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการกองทุน อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ทราบวิธีดำเนินการที่ถูกวิธีของผู้กู้โดยพึ่งตนเอง ก่อให้เกิดผลผลิตที่ดี นำมาซึ่งความเข้มแข็งในการทำกิจการของตน
5. ความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระวังความคิดเห็นของชาวบ้านก่อให้เกิดศักยภาพที่ดี และชุมชนเข้มแข็ง

1.2 อธิบายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ บรรลุทั้ง 5 ข้อได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน

กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ เกิดจากการร่วมมือของชนในหมู่บ้าน ที่สนใจให้หมู่บ้านของตนมีการพัฒนาไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดกองทุนเงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน มีบทบาทที่สนใจหมู่บ้านจะให้ความสำคัญมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน

กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ มีการเลือกสรรคณะกรรมการจากกระเสือกของชาวบ้านเอง คณะกรรมการแบ่งหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ปฏิบัติตามหน้าที่อย่างถูกต้อง และก่อให้เกิดการบริหารกองทุนที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ ชาวบ้านมีโอกาสเรียนรู้แลกเปลี่ยนกันอย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่ในการแนะนำในเรื่องต่างๆ

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม

คนในหมู่บ้านบึงอ้อ มีการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำไร่มันสำปะหลัง เลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีการตั้งกลุ่มการประกอบอาชีพเดียวกัน คือกลุ่มปลูกมันสำปะหลัง และยังมีกลุ่มซึ่งสนับสนุนอาชีพคือกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต, กลุ่มจำหน่ายปุ๋ยในหมู่บ้าน ซึ่งคอยช่วยเหลือพึ่งพากัน

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

คนในหมู่บ้านบึงอ้อ มีความสามัคคี ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ พึ่งพากันและกัน ซึ่งเป็นผลที่นำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านการสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของหมู่บ้านให้ยั่งยืน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ความสามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจกัน ของคนในหมู่บ้าน ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีในหมู่บ้าน

2.1.2 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของคนในหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพเดียวกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือกัน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 คนในหมู่บ้านยังต้องเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง เนื่องจากการลงทุนประกอบอาชีพด้านการเกษตรต้องใช้เวลานานกว่าจะจำหน่ายผลผลิต และราคาของการจำหน่ายผลผลิตไม่แน่นอน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้เรียนรู้เครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มทอพรหมเซ็ดเท้า ที่จัดตั้งขึ้นจากการรวมกลุ่มของแม่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้านในตำบลบึงอ้อ เพื่อเป็นอาชีพเสริมและเป็นโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความเข้มแข็งแก่โครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

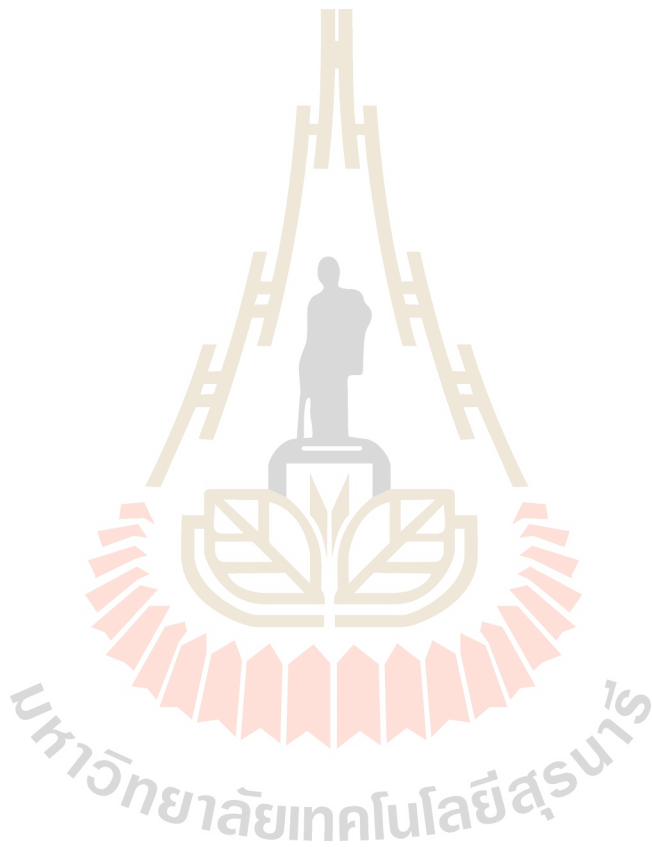
คนในหมู่บ้านรู้หน้าที่ของตนเอง การอยู่ร่วมกันโดยยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติ การแสดงความคิดเห็นร่วมกันของชาวบ้านนำมาสู่การพัฒนาที่ดี

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินไปลงทุนประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้แก่ตนเอง และครอบครัว

5.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพและขยายกิจการเพิ่มเติม ทำให้มีรายได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม คนในหมู่บ้านมีการพึ่งพาตนเองในการประกอบอาชีพ และสามารถทำให้กิจการมีความยั่งยืน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ระเบียบในการให้กู้ยืมเงินกองทุนฯ วงเงินอาจจะยืดหยุ่นไปกับการลงทุนประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ระยะเวลาในการชำระเงินกู้ 1 ปี อาจจะยืดไปสำหรับการกู้เงินนำไปลงทุนประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม เพราะกว่าจะได้ผลผลิตและจำหน่ายอาจเกินระยะเวลา 1 ปี

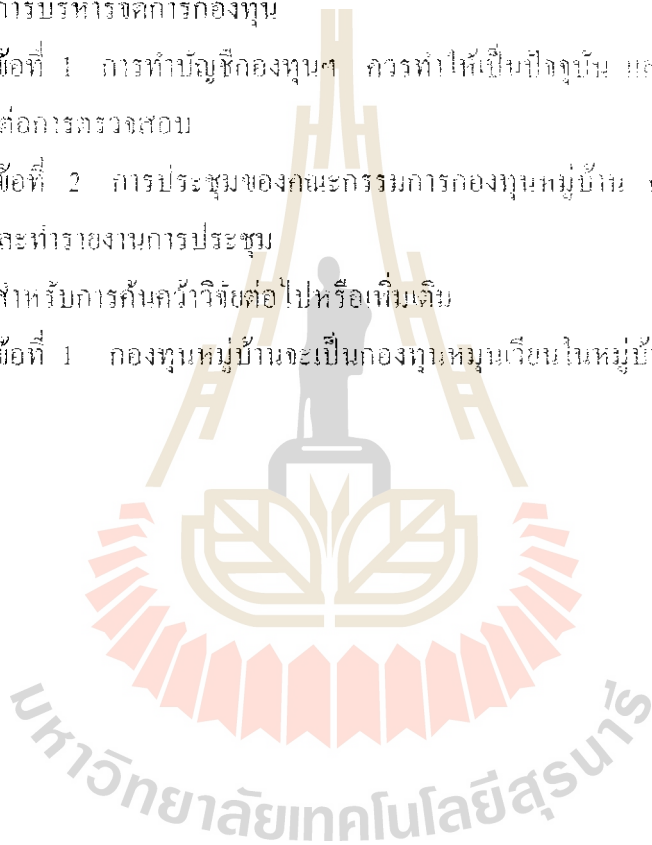
2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 การทำบัญชีกองทุนฯ ควรทำให้เป็นปัจจุบัน และลงสมุดบัญชีให้ครบทุกเล่ม เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 การประชุมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ควรมีการจดบันทึกการประชุมทุกครั้ง และทำรายงานการประชุม

2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการคืนค้ำไว้ขั้วต่อไปหรือเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 กองทุนหมู่บ้านจะเป็นกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านที่อื่นได้นานเพียงใด

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาชุมชน .(2545). รายงานผลการสำรวจข้อมูล จปฐ.และผลการเทียบเกณฑ์เป้าหมาย ประจำปี 2544 หมู่บ้านบึงอ้อ ตำบลบึงอ้อ อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา . [ออนไลน์].
ได้จาก:<http://dit.rid.ac.th/table1.php?type = vill & code = 521020501xyear=44>.
- กรมพัฒนาชุมชน . (2545) . สรุปข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) ปี 2542.[ออนไลน์]. ได้
จาก : <http://cdd.moi.go.th/report.php?sect=0>.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม . (2545) . สถานภาพทรัพยากรธรรมชาติ 5 ปี หลังวิกฤต
เศรษฐกิจ.[ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.deqp.go.th/article 40.htm>.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.(2545). แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและย่อม.[ออนไลน์].
ได้จาก:<http://www.smethai.net/detailxml.asp?Content ID=001& Subc>.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ . (2544).แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกอง
ทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง. กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ.(เอกสารที่ไม่ได้พิมพ์เผยแพร่).
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ .(2544) . ระเบียบข้อบังคับ. กองทุนหมู่บ้านบึงอ้อ.(เอกสารที่
ไม่ได้พิมพ์เผยแพร่).
- เจดีย์ว บุรีภักดี และคณะ . (2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการ
ศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวง
มหาวิทยาลัย.
- เจดีย์ว บุรีภักดี และคณะ . (2545).ชุดวิชาสารนิพนธ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการ
ศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวง
มหาวิทยาลัย.
- รักบ้านเกิด. (2545) . การค้าต่างประเทศและดุลการชำระเงินไตรมาสแรกปี ,45 .[ออนไลน์]. ได้
จาก:<http://www.rakbankerd.com/index.html?t>.
- รักบ้านเกิด.(2545).การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางสังคมในเมืองและชนบท.[ออนไลน์]. ได้จาก:
<http://www.rakbankerd.com/index.html?t>.
- รักบ้านเกิด.(2545) .5 ปีวิกฤตคนไทยแย่งลง-จนเพิ่ม!.[ออนไลน์]. ได้จาก:<http://www.rakbankerd.com/index.html?t>.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2545). คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ
และการประเมินโครงการ.นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สถานีโทรทัศน์ไทยทีวี ช่อง 3 . (2545) . คนไทยยังพุ่มเฟิวย. [ออนไลน์]. ได้จาก:<http://www.tv3.co.th/eco.html>.

สำนักงานเกษตรอำเภอขามทะเลสอ . (2538). **แนวทางพัฒนาการเกษตรโครงการปรับปรุง**

ระบบแผนพัฒนาเกษตรกร. นครราชสีมา: สำนักงานเกษตรอำเภอขามทะเลสอ.

สำนักข่าวไทย.(2545). **ไทยเสนอภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกใช้เศรษฐกิจพอเพียงแก้ปัญหาความยากจน.**

[ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.mcot.or.th/king-new05.htm>.

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

(2544). **คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการ สับสนุนและติดตามการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง.**กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

(2544). **คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง.**กรุงเทพมหานคร: ศูนย์กลางข่าว.

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

(2544). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544.**กรุงเทพมหานคร: สำนัก เลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

สมหวัง พิริยานูวัฒน์ (บรรณาธิการ) . (2544). **รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ.**พิมพ์

ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดม จำรัสพันธุ์,ชาติรี นาตะกุล, ชาติชาย ม่วงปฐม และสมชาย วรภิเกษมสกุล.(2545). **ชุดวิชา**

การประเมินเพื่อพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบัน ราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.